

Vapaa Ajatteliija

3/2008

Liittokokous edessä
Puheenjohtajaehdokkaat esittelyssä

Vapaa-ajattelijain liitto ry.

Lapsen uskonnollinen hyväksikäyttö

Ihmisoikeussopimusten määrittelemät oikeudet elämään, vapauteen, turvallisuuteen, seksuaaliseen koskemattomuuteen, mielipiteen ilmaukseen, oikeudenmukaisuuteen, toimeentuloon, ja niin edelleen määrittellään yleensä koskemaan yksittäistä ihmistä suhteessa ympäristöönsä.

Eriskummallisen poikkeuksen tästä muodostaa kuitenkin uskonnonvapaus. Siihen sisällytetään nimittäin useimmissa julistuksissa *vanhempien* oikeus "uskonnollistaa" lapsensa eli määrätä heidän uskonnollinen asemansa, jäsenyytensä uskonnollisissa yhteisöissä ja uskonnollinen opetuksensa.

Esimerkiksi Euroopan ihmisoikeussopimus toteaa ensimmäisen lisäpöytäkirjansa 2. artiklassa: "Valtion tulee kunnioittaa *vanhempien oikeutta* varmistaa *heidän omien* uskonnollisten ja aatteellisten vakaumustensa mukainen kasvatus ja opetus lapsilleen." Uskonnon "vapaus" siis sisältää elementtejä, jotka eivät koske *yksilön* vapautta vaan päinvastoin toisten yksilöiden lupaa kontrolloida heitä, viedä heidän vapautensa.

Suomessa perusopetuslaki käyttää monimerkityksellistä termiä "oman uskonnon opetus". Termi on hämäävä, sillä siitä ei suoraan selviä *kenen* omaa uskontoa se tarkoittaa. Lakiteksti on kyllä kirjoitettu ikään kuin kyseessä olisi *lapsen* oman uskonnon opetus. Mutta koska alle 12-vuotiaan lapsen liittämistä uskonnolliseen yhdyskuntaan päättävät lain mukaan yksinomaan vanhemmat, on "oman uskonnon opetus" ymmärrettävä edellä mainitulla tavalla *vanhempien oman uskonnon* opettamiseksi heidän lapsilleen, täysin lasten tahdosta ja maailmankatsomuksesta riippumatta.

Näin uskonnon "vapaus" muuttuu lapsen kohdalla vapauden irvikuvaksi ja vastakohtaksi: pakkotamiseksi, *vanhempien* vapaaksi vallankäytöksi. Vauvana tehty pakkoliitos uskonnolliseen yhdyskuntaan ei tee tuon yhdyskunnan edustamista uskonnosta *lapsen* omaa uskontoa missään mie-

lekkäässä merkityksessä.

Näemme kuinka erikoinen poikkeus on kyseessä, jos muotoilemme muita perusoikeuksia samankaltaiseen muotoon kuin uskonnonvapaus. Entä jos lapsen oikeus seksuaaliseen koskemattomuuteen korvattaisiin alle 12-vuotiaiden kohdalla vanhempien oikeudella toteuttaa seksuaalisuuttaan lapsen kanssa ja opettaa lapselle seksimieltymyksiään haluamallaan tavalla, riippumatta lapsen tahdosta ja toiminnan seurauksista?

Joitakin näinkin ajattelevia vanhempia löytyy, mutta suurin osa ihmisistä pitäisi tällaista lapsiaan "rakastavia" inesti-pedofiilejä selkeinä ihmisoikeuksien loukkaajina ja lapsen hyväksikäyttäjinä. Tapauksia pidetään lisäksi sitä pahempina, mitä nuorempi ja avuttomampi lapsi on kyseessä.

Ehkäpä olisi aika ottaa käyttöön vastaavasti termi *lapsen uskonnollinen hyväksikäyttö* ja säätää lakin kieltämiseksi. Uskonnolliset vanhemmat käyttävät lapsiaan – tietoisesti tai tiedostamattaan – oman uskontonsa levittämisen välineinä, riippumatta lapsen tahdosta tai edusta.

Seksuaalisen hyväksikäytön seuraukset yksittäiselle ihmiselle ovat toki yleensä vakavampia, mutta toisaalta lienee suurempi määrä sellaisia ihmisiä, jotka ovat saaneet henkisiä kolhuja lapsuuteensa kuuluneen pakkouskonnon johdosta.

Tällaista lakia voitaisiin kritisoida sen perusteella, että sitä on hankala valvoa. Epäilemättä näin olisikin, mutta niin on myöskin seksuaalisen hyväksikäytön kohdalla ja se ei ole estänyt jälkimmäisen kriminalisointia.

Toisekseen lailla lapsen uskonnollisesta hyväksikäytöstä olisi selkeitä käytännön seurauksia, kuten (vanhempien) oman uskonnon opetuksen välitön lopettaminen kouluissa ja vauvojen uskontokuntaan liittämisen lopettaminen. Näin saataisiin myös paremmin toteutettua YK:n ihmisoikeuksien julistuksen oleellisempi vaatimus: "Opetuksen on pyrittävä ... edistämään ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja kaikkien rotu- ja uskontoryhmien kesken".

Nykyinen vauvasta saakka ihmiset eri uskontoihin lokeroiva ja status quon säilyttämiseen tähtäävä järjestelmä ei ole omiaan tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Robert Brotherus

Vapaa Ajattelija

3 - 2008

Liittokokous lähestyy s. 4

Vapaa-ajattelijain liiton liittokokous pidetään 14. – 15. kesäkuuta luonnonkauniissa kartanoympäristössä Piikkiössä, 13 kilometrin päässä Turun keskustasta.

Puheenjohtajaehdokkaat puntarissa s. 6

Liiton puheenjohtajakilpaan oli toukokuun puoliväliin mennessä ilmoittautunut kaksi varteenotettavaa ehdokasta: Erja Sallinen Satakunnan vapaa-ajattelijoista ja Jussi K. Niemelä Helsingin vapaa-ajattelijoista.

Kolme vuotta liiton peräsimmä s. 9

Vapaa-ajattelijain liittoa kolme vuotta luotsannut Robert Brotherus ei asetu enää ehdolle puheenjohtajavaaliin tulevassa liittokokouksessa.

Pääsihteeriltä s. 11

Teuvonneuvo s. 12

Katsomusopetus puntarissa s. 14

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry järjesti Helsingin Etu-Töölössä 13. maaliskuuta keskusteluillan, jossa pohdittiin vakaumuksen vapauden toteutumista kouluissa.

Vapaa-ajattelijat Maailma kylässä -festivaaleilla s. 16

Vapaa-ajattelijain liitolla oli oma osasto Maailma kylässä -festivaalien suuressa teltassa 24. – 25. toukokuuta.

Millainen on vapaa-ajattelijan hyvä elämä? s. 18

Lauttasaarelaisen peruskoulun kolmasluokkalainen halusi muun muassa tietää, mitä vapaa-ajattelijoilta tapahtuu kuoleman jälkeen ja millainen on vapaa-ajattelijan mielestä hyvä elämä.

Rukoilijat s. 20

Pentti Niskanen

Uutisia s. 22

Kirjat s. 24

Näkökulma s. 27

Keskustelua s. 28

Kannen kuva: Liiton puheenjohtajaehdokkaat Erja Sallinen ja Jussi K. Niemelä Maailma kylässä -tapahtumassa Helsingissä.

Kuva: Outi Mäkelä, taustakuva omennankukkia, Robert Brotherus

Kuva: Janne Vainio

Liittokokouksessa kolme vuotta sitten esitelmöi europarlamentaarikko Esko Seppänen, jolle Tauno Lehtonen ojensi liiton pöytäviirin.

Kuva: Marketta Ollikainen

Koululainen Heurekaassa tutustumassa tieteen tekemisen saloihin.

Kuva: Jussi K. Niemelä

Liiton kunniapuheenjohtaja Timo Vasama ja varapuheenjohtaja Eino Huotari Maailma kylässä -tapahtumassa Helsingin Kaisaniemessä toukokuun lopulla.

Liittokokous lähestyy

Vapaa-ajattelijain liiton korkein päättävä elin, liittokokous, kokoontuu jälleen kolmen vuoden tauon jälkeen. Kokous pidetään 14. – 15. kesäkuuta luonnonkauniissa kartanoympäristössä Piikkiössä, 13 kilometrin päässä Turun keskustasta. Menneiden vuosien tavoin tästäkin liittokokouksesta odotetaan myrskyisiä.

Näin liittokokouksen alla yksi asia ainakin on varmaa: puheenjohtaja vaihtuu, sillä liittoa kolme vuotta luotsannut **Robert Brotherus** on kertonut, ettei hän ole käytettävissä uutta puheenjohtajaa valittaessa. Kisaan on ilmoittautunut kaksi varteenotettavaa ehdokasta: **Erja Sallinen** Satakunnan vapaa-ajattelijajoista ja **Jussi K. Niemelä** Helsingin vapaa-ajattelijajoista. Esittelemme heidät lähemmin toisaalla tässä lehdessä.

Liittokokous valitsee myös liittovaltuuston ja liittohallituksen, jotka käyttävät toimeenpanovaltaa liitossa liittokokouskausien välillä. Liittoon kuuluu tällä hetkellä 26 jäsenyhdistystä, joista kukin mieluusti näkisi, että juuri heidän ehdokkaansa tulisi valituksi ja sitä kautta myös oman yhdistyksen näkemykset tulisivat entistä painokkaammin esille liitossa.

Liitossa on perinteisesti haluttu pitää kiinni alueellisesta edustettavuudesta liiton toimielimissä, ja niin varmasti tulee käymään tälläkin kertaa, vaikka

joistain yksittäisistä edustajista saatetaankin väentää kättä pitkään.

– Hallituksen tulisi edustaa liiton jäsenkuntaa positiivisesti. Hallitukseen tulee saada suurien ja pienien yhdistysten edustajia eri puolilta maata, varajäsenen olisi syytä olla läheltä, jotta hän voisi edustaa tiettyä aluetta. Tätähän ei säännöissä sanota suoraan, mutta minusta liittokokousedustajien olisi syytä miettiä asiaa äänestäessään, liiton nykyinen varapuheenjohtaja **Eino Huotari** evästää tuoreessa *Järjen Ääni* -lehdessä.

Helsingin ja Karkkilan yhdistysten julkaisemassa *Järjen Äänessä* Huotari otti kantaa myös liittovaltuuston valintoihin. Hän painotti, että tärkeintä olisi saada mahdollisimman toimiva liittovaltuusto, johon valitut ovat valmiita osallistumaan kokouksiin ja toimimaan myös niiden ulkopuolella oman yhdistyksensä ja naapuriyhdistysten sekä liiton yhteyshenkilöinä.

– Valtuustolla on koko ajan suuri vastuu liiton ylimpänä päättävänä elimenä liittokokousten välillä, hän muistutti.

Lukuisia aloitteita

Liittohallitus pyysi jäsenyhdistyksiltä aloitteita, joita liittokokous voisi ottaa käsittelyyn. Määräaikaan 29. huhtikuuta mennessä erilaisia aloitteita yhdistykset tekivätkin lukuisia.

Kotkan ja Pohjois-Kymin vapaa-ajattelijat ehdottavat yhteisessä aloitteessaan, että liittomaksua alennettaisiin nykyisestä esimerkiksi kuuteen tai kahdeksaan euroon jäseneltä. Perusteluna yhdistykset esittävät sitä, että hautausmaiden ylläpito niissä yhdistyksissä, joilla tällaisia on, tulee kalliiksi yhdistyksille.

Yhdistysten liittomaksujen suuruudesta päättää viime kädessä liittovaltuusto, mutta myös liittokokous voi ottaa asiaan kantaa ja evästä valtuustoa asiaa koskevassa päätöksenteossa.

Kemin vapaa-ajattelijat esittävät, että liitto laatisi ja julkaisisi mallitestamentin, jota ne, jotka haluavat jättää omaisuutensa vapaa-ajattelijoilta, voisivat käyttää.

Helsingin Yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus haluaa liiton hyväksyvän periaatteen, jonka mukaan se vastustaa kaikille yhteistä uskonto-tieto-oppiainetta tai muuta kaikille yhteistä katsomus- tai etiikka-ainetta. Yhdistys ei halua, että Suomessa alettaisiin toteuttaa samanlaista mallia kuin mitä on käytössä Ruotsissa.

Länsi-Uudenmaan ateistit puolestaan perää liitolta periaatekantaa siitä, että se pyrkii saamaan ainakin jokaiseen maakuntakeskukseen julkisin varoin ylläpidetyn tunnustuksettoman hautausmaan. Yhdistyksen mukaan yhteiskunnan ei tule ottaa ylläpidettäväkseen mitään nykyistä kirkon tai muun katsomusryhmän omistamaa hautausmaata, eikä tukea rahallisesti sellaisten ylläpitoa.

Kuva: Janne Vainio

Lahden vapaa-ajattelijat toivovat, että liitto pyrkisi saamaan evankelisluterilaiset kappelit käytettäväksi myös uskonottomiin hautajaisiin.

Turun vapaa-ajattelijat ehdottavat asiantuntijaverkostoa, joka voisi auttaa liiton jäsenistöä oikeudellisissa asioissa. Yhdistyksen mukaan verkostoon voisi kuulua esimerkiksi oikeustieteen opiskelijoita, muita lakiasioihin perehtyneitä henkilöitä ja ihmisoikeusjärjestöjä.

Pientä viilausta sääntöihin

Viime liittokokouksessa kolme vuotta sitten liitto uudisti sääntöjään. Tälläkin kertaa kokouksen esityslistalle on ehdotettu sääntömuutoksia, joista tosin jotkut ovat lähinnä tekstin täsmennyksiä, ei varsinaisia asiamuutoksia.

Tärkeimmät muutosesitykset koskevat sääntöjen pykälä 6., 7. ja 10. Pykälässä 6., kohdassa, joka koskee jäsenyhdistysten liitolle suorittaman liittomaksun vuosittaisia tilityksiä, todetaan, että liittomaksu tulee tilittää seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä. Uudessa sääntöehdotuksessa esitetään, että yhdistykset tilittävät kyseisen maksun jo samana vuonna joulukuun loppuun mennessä.

Muutoksia halutaan myös jäsenyhdistysten liittokokousedustajien lukumäärään. Nykyisissä sääntöissä (7. §, 7. mom.) todetaan, että kullakin jäsenyhdistyksellä on oikeus lähettää yhden edustajan kutakin sataa maksavaa jäsentään kohti, ei kuitenkaan enempää kuin kuusi edustajaa. Sääntömuutosehdotuksessa esitetään, että jatkossa jäsenyhdistykset voisivat lähettää yhden edustajansa kutakin 50 maksavaa jäsentä kohti ja korkeintaan seitsemän edustajaa yhdistystä kohti.

Nykyisten voimassa olevien sääntöjen 10 §:n mukaan liittovaltuusto kokoontuu liittohallituksen kutsusta kerran vuodessa syys–marraskuussa. Sääntömuutosehdotuksessa esitetään, että liittovaltuusto kokoontuisi kaksi kertaa vuodessa: kevätkokoukseen helmihuhtikuussa ja syyskokoukseen syys–marraskuussa. Tällöin ehdotusten tekijöiden mukaan sääntöjen määräämät asiat voitaisiin järkevästi käsitellä kahdessa kokouksessa, kuten tapahtuu useimmissa muissakin yhdistyksissä.

Marketta Ollikainen

Vapaa-ajattelijain liiton edellinen liittokokous pidettiin Hotelli Rivolissa Järvenpäässä 11.–12. kesäkuuta 2005.

Puheenjohtaja- ehdokkaat puntarissa

Vapaa-ajattelijain liiton puheenjohtajakilpaan oli toukokuun puoliväliin mennessä ilmoittautunut kaksi varteenotettavaa ehdokasta: Erja Sallinen Satakunnan vapaa-ajatteliijoista ja Jussi K. Niemelä Helsingin vapaa-ajatteliijoista. Vapaa Ajattelija lähetti ehdokkaille joukon kysymyksiä, joissa se pyysi heitä kertomaan itsestään ja tavoitteistaan puheenjohtajana, mikäli heidät tehtävään valitaan. Kumpikin sai vastatakseen samat kysymykset.

VA:

Kuka olet ja mitä teet ammatiksesi?

Erja Sallinen:

Olen kasvatustieteen maisteri, luokanopettaja. Olen tehnyt yhdessä ja samassa koulussa sijaisuuksia runsaan vuoden ja jatkan myös syksyllä.

Jussi K. Niemelä:

Olen 41-vuotias tietokirjailija, päätoimittaja, sanoittaja ja runoilija Helsingistä.

VA:

Milloin liityit vapaa-ajattelijoihin?

Erja Sallinen:

Ensimmäisen kerran liityin vuonna 1972, mutta tuo Porin siviilirekisteriyhdistys kuivui kokoon. Muutin

Kuva: Aki Räisänen

Kuva: Niemelä

pois Porista ja uudelleen liityin joko 1995 tai 1996 Turun yhdistykseen.

Jussi K. Niemelä:

Liityin vuoden 2006 lopussa

VA:

Missä vapaa-ajattelijajärjestöissä olet toiminut?

Erja Sallinen:

Olen oman yhdistykseni Satakunnan vapaa-ajattelijoiden perustajajäsen ja toiminut koko ajan ja edelleen yhdistyksen sihteerinä.

Jussi K. Niemelä:

Olen Helsingin humanistiyhdistyksen ja Skepsis ry:n hallituksen jäsen. Tosin Skepsis ei ole varsinainen

vapaa-ajattelijajärjestö, mutta mielestäni hyvin lähellä sellaista. Erona on lähinnä se, että Skepsiksellä ei ole mitään aatteellisia tavoitteita, kuten vapaa-ajattelioloilla. Yhdysvalloissa skeptisismi näyttäisi olevan melkein vapaa-ajattelun synonyymi.

VA:

Oletko ollut liiton toimielimissä, jos niin millaisissa tehtävissä ja milloin?

Erja Sallinen:

Olen vielä hetken istuvan liittohallituksen jäsen. Olen myös liiton edustajana Kustannusosakeyhtiön hallituksessa. Olen koettanut olla mahdollisimman aktiivinen koko kolmivuotiskauden. Osallistuin mm. liiton juhlaseminaarin ja juhlan järjestelyyn päävastuullisena. Nyt on työn alla kulttuuriohjelman tekstin uudistaminen sekä liittokokousjärjestelyt.

Jussi K. Niemelä:

En ole, mutta olen Helsingin vapaa-ajattelijoiden hallituksessa. Kaiken kaikkiaan järjestötoiminta on minulle tuttua, sillä kotikaupungissani Porissa toimin jo 1990-luvulla muutaman vuoden paikallisessa rockyhdistyksessä, joka järjesti rockkonsertteja, ja vastasin mm. vuonna 1994 järjestetyssä suuressa Yyterin juhannus-tapahtumassa yhdistyksemme järjestysmiesten työvuoroista. Olin kyseisen yhdistyksen hallituksessa.

VA

Miksi haluat ryhtyä liiton puheenjohtajaksi?

Erja Sallinen:

Minun on mahdollonta vastata kysymykseen, koska se pitäisi esittää niille, jotka halusivat minun asettuvan ehdokkaaksi – saivat ylipuhuttua. Mitään omaa ”hinkua” minulla ei tuolloin ollut.

Minulla on toki takakani yli 30-vuotinen järjestökokemus niin luottamushenkilönä kuin palkattuna pääsihteerinäkin. Olen ollut ainakin parikymmentä kertaa puheenjohtajana tai sihteerinä erilaisissa yhdistyksissä 1970-luvulta alkaen sekä lisäksi hallitusten ja johtokuntien jäsenenä sekä pienissä paikallisyhdistyksissä että valtakunnallisissa liitoissa. Uskalsin siis lupautua ehdokkaaksi, koska tiedän mitä hommassa vaaditaan, ja tiedän siitä selviytyväni.

Jussi K. Niemelä:

Koska liittoa vaivaavat sisäiset riidat, jotka haittaavat merkittäväällä tavalla toimintaa ja antavat liitosta huonon kuvan ulkopuolisille. Mielestäni olen sellainen ihminen, joka osaa diplomaattisesti ja jämäkästi panna lopun henkilökemioista johtuville riidoille. Myös liiton tavoitteet ovat mielestäni yhteiskunnallisesti erittäin

tärkeitä ja haluan edistää niitä aktiivisesti. Puheenjohtajana kykenen edistämään tavoitteita parhaiten.

VA:

Jos sinut valitaan, miten haluat kehittää liittoa seuraavat kolme vuotta? Millaisiin asioihin sinun mielestäsi liiton erityisesti pitäisi seuraavana liittokokouskauteksi keskittyä?

Erja Sallinen:

Liitto on saanut viimeisen puolentoista vuoden aikana hyvin jalkansa lainsäätäjien oven väliin – tätä vaikutusmahdollisuutta tulee ehdottomasti käyttää hyväksi ja tuoda uskonottomien asiaa esille fiksusti, nyt kun meidät on noteerattu selvästi uskonottomien edustajaksi yhteiskunnassa.

Toisaalta on saatu hyvin näkyvyyttä medioissa, mikä puolestaan edesauttaa myös asiamme eteenpäin viemistä. Tämäkin tulee pitää vähintään ennallaan mielellään lisätä julkisuutta – vaikka näkymällä erilaisissa valtakunnallisissa tapahtumissa.

Liiton olisi kehitettävä paikallisyhdistysten toimintaa niin, että liittohallituksen ja -valtuustonkin jäsenet useammin tarjoaisivat apua keskustelujen alustajina. Itse olen valmis kiertämään vaikka kaikissa yhdistyksissä ja vaikka auttamaan järjestötyöasioissa, niistä minulla on pitkä kokemus ja monipuolinen koulutuskin.

Riitasävyisten viestien tilalle olisi saatava avoimempaa keskustelua ajamistamme asioista pyrkien unohtamaan henkilöiden väliset erimielisyydet muista kuin liiton toimintaan suoraan liittyvistä asioista.

Koettaisin saada koko luottamushallinnon vahvuudet niitä parhaiten palvelemaan käyttöön. Joukossamme on monia päteviä eri alojen ihmisiä, vetoaisin heihin, jotta otettaisiin ne kynttilät vakan alta ja saataisiin se liiton liekkimalja kunnolla roihuamaan.

Liiton jäsenten ja varsinkin aktiivisesti toimivien olemassa olevia suhteita tulisi oppia käyttämään hyväksi lobbaamisessa ja varsinaisessa valtakunnallisessa päätöksenteossa.

Henkilökohtaisesti katsoisin paikallisyhdistysten jäsenmäärien nostamisen tärkeäksi – jonkinlainen valtakunnallinen jäsenhankintakampanja on saatava aikaan. Suunnitelma minulla jo on, mutta siitä sitten ...

Jussi K. Niemelä:

Tärkeimpänä näen asiallisen islamkritiikin ja

erityisesti yleisen islamitietouden lisäämisen. Nykyisellään yhteiskuntamme on varsin huvittavalla tavalla polarisoitunut tässä kysymyksessä; yhtäältä netissä levitetään suoranaista maailmanlopun tunnelmaa islamia demonisoimalla ja toisaalta niin sanotut. suvaitsevaiset tahot eivät näytä tietävän islamista ja shariasta juuri mitään.

Vapaa-ajatteliijoilla on tässä oiva sauma esittää keskittien näkemyksiä, asiallisesti, muttei toisaalta liialliseen poliittiseen korrektiuteen syyllistyen. Mutta liittoa repivät turhat riidat pitäisi tietenkin saada aivan ensimmäiseksi loppumaan. Liittoa pitäisi yleisesti kehittää neutraalimpaan ja positiivisempaan suuntaan, niin, ettei sitä liitettäisi puoluepoliittisiin intohimoihin.

Puheenjohtajana korostaisin nimenomaan vapaa-ajattelua positiivisena vapautena ajatella. Nykyisellään liitto ehkä mielletään edelleen negatiiviseksi, uskonnonvastaiseksi poliittiseksi järjestöksi. Meidän pitäisi painottaa sitä, että tavoitteenamme on ennen kaikkea tasa- arvo ja samat oikeudet kaikille. Nykyisin uskonnottomat ovat monessa suhteessa huomattavasti asemassa kuin ne, jotka uskovat.

Erittäin tärkeänä näen valtion ja kirkon täydellisen eron sekä kouluissamme harjoitettavan uskonnollisen indoktrinaation loppumisen. Mielestäni uskonnon opettamisen koulussa voi aivan suoraan rinnastaa homeopatian ja astrologian opettamiseen. Olen myös **Erkki Tuomiojan** kanssa samaa mieltä teologian opettamisesta yliopistolla eli se pitäisi lopettaa. Näitä asioita liiton tulisi nähdäkseni edistää.

VA:

Vielä lopuksi, millainen ihminen olet ja mitä harrastat vapaa-aikanasi? Millaisia hyveitä/paheita sinulla on?

Erja Sallinen:

Olen avoin ja luova.

Harrastan yhdistystoimintaa (vapaa-ajattelu pääasi-

assa), luen ja kirjoitan, teen sukututkimusta, ja koska minulla on yhdeksän kissaa, niin varmasti harrastan kissoja.

Hyveeksi tahdon mainita perheen. Perhe on minulle tärkein asia. Perheeseeni kuuluvat aviomies (kohta 30 vuotta naimisissa) ja kaksi aikuista poikaa, jotka asuvat Turussa. Niin ja ne kissat ja koirakin vielä.

Paheista pahin lienee tietokoneriippuvuus, eli istun koneen vieressä kun on vapaa-aikaa. Onneksi suuri osa harrastuksista hoituu koneella ja osa työstä myös.

Tietokonepelejä en toki ole ryhtynyt harrastamaan.

Jussi K. Niemelä:

Olen synnynnäinen boheemiluonne, mutta ilman epäsäännöllisiä ja itsetuhoisia elämäntapoja. Rakastan luontoa, filosofiaa, tiedettä, taidetta ja vapautta. Arvostan intohimoista suhtautumista tärkeäksi koettuihin asioihin, samoin kuin oikeudenmukaisuutta, rehellisyyttä ja suoraselkäisyyttä.

Tulen hyvin toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Olen myös luotettava, velvollisuudentuntoinen ja täsmällinen. Kompromisseja olen tottunut tekemään, mutta on tietenkin periaatteita ja asioita, joista en tingi. Olen luova, empaattinen ja huumorintajuinen.

Harrastan lukemista, luontoa, opiskelua, pyöräilyä, kävelyä, filosofiaa, tiedettä, taidetta, yhdistystoimintaa, ihmisoikeusaktivismia ja bloggaa-

mistaa. Hyveitä ja paheita on kai jokaisella ihmisellä. En tiedä, mitä katsotaan paheeksi, mutta en polta tupakkaa enkä käytä alkoholia tai huumeita. Ehkä joidenkin mielestä paheitani ovat tinkimättömyys, sitkeys ja periksi antamattomuus, mutta itse pidän niitä hyveinä.

Joustavuus on myös hyve, joka kuvaa minua aika hyvin. En ole sen luonteinen ihminen, että jään kaivelemaan menneitä tai kantamaan kaunaa. Olen aika parkkiintunut, monissa liemissä keitetty, ja kestan mielestäni hyvin tulesta. Onko kahvi pahe? Kahvia juon neljä kuppia päivässä. Ihminen ei elä pelkästään leivästä.

Kysymykset ja vastaukset kokosi Marketta Ollikainen

Puheenjohtajaehdokkaat sulassa sovussa Maailma kylässä -tapahtumassa Helsingissä 24. toukokuuta.

Kuva: Outi Mäkelä

Kolme vuotta liiton peräsimmä

Vapaa-ajattelijain liittoa kolme vuotta luotsannut Robert Brotherus ei asetu enää ehdolle puheenjohtajavaaliin tulevassa liittokokouksessa. Hän sanoo, että kokemus liiton peräsimmä oli ajoittain rasittava, mutta mielenkiintoinen.

Moni uskoi kolme vuotta sitten, että filosofian lisensiaatti **Robert Brotheruksesta** tulisi tarkkas ja näkyvä keulakuva Vapaa-ajattelijain liitossa vuosiksi eteenpäin. Hän oli vielä suhteellisen nuori, akateemisesti sivistynyt ja esiintymistaitoinen. Sitä paitsi hän oli ollut aktiivisesti mukana Helsingin vapaa-ajattelijoiden ja skeptikkojen edustavassa Skepsis ry:ssä aina 1990-luvun alkupuolelta lähtien.

Mutta toisin kävi. Robert tai **Roope**, jona hänet yleisesti tunnetaan, ei halunnut enää ottaa vastuuta tulevassa liittohallituksessa. Päätös vetäytyä puheenjohtajakilvasta kypsyi vähitellen, kun asiat eivät edenneetkään liitossa niin kuin hän olisi halunnut.

Roope sanoo suoraan, että yksi syy hänen vetäytymiselleen oli liittoa vaivaava suunnaton byrokraatia, joka yllätti kokeneenkin järjestöaktivistin. Ennen Roopen puheenjohtajakautta liittoa olivat repineet raskaat henkilöriidat, joista ei kokonaan päästy eroon, vaikka liittohallitus ja liittovaltuusto uudistuivatkin melkoisesti kolme vuotta sitten.

– Jotkut henkilöt liiton sisällä ja ulkopuolella halusivat edelleenkin kamppailla liittoa, etsiä puutteita

ja ”laittomuuksia” liiton toiminnassa. Tämä johti siihen, että liiton toiminnassa oli noudatettava yhdistyslain ja sääntöjen viimeistään pilkun paikkaa ja erilaisista sääntöjen ja lain tulkinnoista väiteltiin lakkaamatta, hän harmittelee.

Roopen mukaan byrokraatia ja yletön pilkun viilauksen ilmeni muun muassa sääntökeskusteluissa, yhdistyslakikeskusteluissa, kokousvalmisteluissa, esityslistojen teossa, pöytäkirjojen teossa ja sisällöissä, liiton talousarvoissa, keskusteltaessa työntekijöiden tehtävistä ja toimenkuvista ja jopa liiton ja jäsenyhdistysten välisistä suhteista.

– Hallituksen jäsenten keskinäiset välit olivat sinänsä hyvät, eikä hallituksen sisällä ollut merkittäviä asiaerimielisyyksiä. Tämä oli merkittävä ero verrattuna edelliseen kauteen, jolloin suuri osa hallituksen päätöksistä toteutettiin äänestämällä ja äänestystulos oli useimmiten viisi vastaan neljä, eli hallitus oli tuolloin hyvin jakaantunut, Roope painottaa.

Hän myöntää toki reilusti, että hänen puheenjohtajakilvasta vetäytymisensä taustalla on myös henkilökohtaisia syitä. Hänellä on kaksi pientä poikaa, jotka vaativat isän huomiota, eikä työ vastuul-

lisella paikalla yritysmaailmassa anna sekään aikaa järjestötyölle niin paljon kuin hän olisi halunnut.

– Kaiken kaikkiaan stressi työn, perheen ja harastusten, järjestötyö mukaan lukien, yhteensoittamisesta kävi ylivoimaiseksi, Roope kertoo.

Vapaa-ajattelijoiden uskottavuus lisääntyi

Roopen kolmivuotiskauden merkittävin asia lienee se, että vapaa-ajattelijoiden ja samalla liiton uskottavuus kasvoi huomattavasti, varsinkin mediassa.

Kiitokset hän suuntaa erityisesti Tampereen vapaa-ajattelijoille, joiden ylläpitämä eroakir-kosta.fi-sivusto on menestyksensä myötä vahvistanut vapaa-ajattelijoiden myönteistä imagoa ja tuonut heille lisää uskottavuutta.

Muutoinkin liiton tiedottamisessa on Roopen kaudella tapahtunut reipasta eteenpäinmenoa. Roope itse ja liiton muut toimihenkilöt ovat olleet mukana lukuisissa televisio- ja radiokeskusteluissa, antaneet haastatteluja eri tiedotusvälineille ja osallistuneet aktiivisesti erilaisiin julkisiin tilaisuuksiin.

– Esiintyminen erilaisissa tv-, radio- ja lehtihaastatteluissa on ollut antoisaa ja mukaa ja palaute on ollut pelkästään myönteistä, Roope kehaisee.

Eväitä tuleville päättäjille

Mutta myös moni asia, joita Roope olisi halunnut viedä liitossa eteenpäin, jäi kesken. Esimerkiksi hänen puheenjohtajakautensa alussa virinnyt vilkas keskustelu liiton nimen muuttamiseksi, ei johtanut konkreettisiin toimenpiteisiin.

Roope olisi halunnut muuttaa liiton nimen esimerkiksi muotoon ”Uskonottomien liitto”, mutta tähän ei vielä ollut riittävästi halukkuutta. Hän toivoo, että keskustelu liiton nimestä jatkuisi edelleenkin.

Toinen merkittävä uudistus, jonka Roope olisi halunnut liitossa toteuttaa, koski liiton ja jäsenyhdistysten jäsenrekisterien osittaista yhdistämistä ja jäsenmaksujen keruun siirtämistä liitolle.

– Nykyinen järjestelmä aiheuttaa tavattomasti vaivaa, byrokratiaa ja epäselvyyksiä sekä liitolle

että jäsenyhdistyksille, hän toteaa.

Yhdeksi syyksi liittoa vaivaavan byrokratiaan Roope näkee jäsenyhdistysten suuren määrän. Tällä hetkellä liittoon kuuluu 26 jäsenyhdistystä, jotka ovat toimintatavoiltaan ja kooltaan hyvinkin erilaisia. Hän ehdottaa tuleville päättäjille harkittavaksi joidenkin pienten jäsenyhdistysten yhdistämistä.

– Jäsenyhdistyksiä ei pitäisi yrittää tehtailla lisää, vaan päinvastoin pienet voisivat yhdistyä toisiinsa, jolloin byrokratia vähenisi ja jäljellejäävien jäsenyhdistysten toiminta paranisi, hän sanoo.

Tulevilta päättäjiltä Roope toivoo toteutuskelpoisia ideoita ja kärsivällisyyttä niiden eteenpäinviemissä sekä sopeuttamis- ja sopeutumiskykyä.

– Johtajana on helppoa olla, kun menee hyvin, mutta kun menee huonosti, johtajan taidot ja henkiset voimat punnitaan, hän muistuttaa.

Vapaa-ajattelijoina Roope ei toki aio jättää, vaikka hän ei enää liiton johtoon asetukaan.

– Liiton hallituksessa olen valmis jatkamaan, jos minut valitaan. Olen juuri aloittanut Helsingin humanistiyhdistyksen hallituksessa, ja Helsingin vapaa-ajattelijoidenkin hallitukseen voisin ehkä mennä josain vaiheessa takaisin, hän pohtii.

Puheenjohtajakaudellaan Roope solmi hyvät suhteet eri tiedotusvälineisiin, ja hän sanoo olevansa jatkossakin käytettävissä vapaa-ajattelijoiden ”media-vastaavana”.

Marketta Ollikainen

Roopella on viisi - ja kahdeksanvuotiaat pojat, jotka vievät ison osan isän ajasta. Kuvassa nuorimmainen Ilkka isän sylissä kolmisen vuotta sitten.

Kirkon vahvuudet

Valtionkirkon Helsingin haarakonttorin vuoden 2005 suuri kampanja – Armo.fi - oli täydellinen floppi. Vuosien 2007 – 2009 versio, uskotoivorakkaus.fi on huomattavasti parempi. Tosin muuta suuntaa kuin ylöspäin armo.fi:n jälkeen ei olekaan.

Uusikaan kampanja ei silti toimi. Vielä vähemmän toimivat kirkon konservatiivien ”paluu Raamatun pohjalle” -puheet. Myöskään nuorekkaat ”rokkipapit” ja Tulkaa kaikki -liikkeen tapaiset tasarvoa saarnaavat ryhmät eivät hillitse kirkon jäsenkatoa.

Mutta enää kirkko ei ole täysin metsässä jäsenkadon vastaisessa työssään.

Kirkon uudessa varhaiskasvatuksen strategiasa tuodaan selvästi esille kasteen jälkeinen yhteydenpito perheisiin. Tämä on pitkästä ajasta järjenvä idea kirkolta.

Kirkon vahvuudet ovat rituaalit – kaste, rippikoulu ja konfirmaatio, vihkiminen, ja hautajaiset. *Kotimaa*-lehden toimittaja **Johannes Ijäksen** sanoi ”Vahvuuksien ympärille kannattaa rakentaa”.

Kastettavien osuus kaikista lapsista on edelleen yli 80 prosenttia. Se on paljon, kaksi – kolme kertaa enemmän kuin löyhästikään kirkon oppeihin uskovien osuus. Rippikoulun tavoitavuus on samaa luokkaa ja hautajaisten jopa lähes 100 prosenttia. Vihkiminen sentään on menettänyt suosiotaan ja kirkollisesti vihitään enää 60 prosenttia pareista.

Rituaaleja lukuun ottamatta tavallinen kansalainen ja kirkko elävät toisiaan kohtaamatta, kuin seinän eri puolilla. Rituaalit ovat viimeinen aukko, josta kirkko pääsee kohtaamaan merkittävän osa suomalaisia. On kirkon kannalta järkevää laajentaa valmista aukkoa kuin porata seinään aivan uusi reikä.

Pidän mahdollisena, että tämä strategia tulee

ainakin jollain tapaa onnistumaan. Säännöllinen yhteydenpito kasteen jälkeen voi estää kirkosta eroamisen, eikä liene vaikea houkutella lapsia johonkin kerhoon. Sopivasti asian esittämällä saanee monta lasta vanhempineen jopa lastenmessuun kirkkoon.

Onneksemme kirkon onnistumisen tiellä on esteitä: aika ja raha.

Aika on käymässä vähiin. Nuoret aikuiset eroavat kiihtyvää vauhtia, eikä tällöin tule kastettakaan – maallistuneiden sukupolvea seuraa nyt kirkosta eroavien sukupolvi ja sitten kastamattomien sukupolvi. Erottavaan seinään ei enää tule sitä reikää, jota voisi laajentaa.

Kirkolla on myös entistä vähemmän resursseja verotulojen vähentyessä. Kirkosta laajemmin eroneiden joukko alkaa olla työikäisiä, ja pian kirkko menettää kirkollisverotuloja kiihtyvällä vauhdilla talouskasvusta huolimatta. Eroaallon vuoksi poliitikoilakaan tuskin on halua lisätä yhteisöverosuutta tai muuta tukea kirkolle. Rahapula tarkoittaa, ettei kirkko voi palkata lisää työntekijöitä kasteen jälkeiseen työhön.

On myös – toivoakseni – kolmas este. Kirkon aktiivinen toiminta saatetaan kokea tuputtamisena. Kenties yhä useampi huomaa, että kaste todella olikin uskonnollinen toimi eikä pelkkä rituaali. Hyvällä onnella vanhemmat huomaavat tehneensä virheen ja jopa eroavat lapsineen kirkosta.

Tästä huolimatta korostan jälleen uskonnottomien juhlien merkitystä. Pro-Seremonioiden toimintaan on saatava hieman lisävauhtia, ja sen sekä protuleirien markkinointia parannettava. Tämä lehti toimikoon aloittajana: Kuka kirjoittaa ensimmäisen jutun uskontovapaista nimiäisistä?

Jori Mäntysalo

Jumalattomuudesta

Oleva on ja olematon ei ole. Aika yksinkertaista. Ateistin näkökulmasta jumala ei ole olevaa. Käsitys jumalasta on syntynyt ihmisen päässä, selittämään selittämätöntä. On helpompaa todeta yleisesti muinaiset metsän-, ukkosen- tai vedenjumalat olemattomiksi kuin nykyiset kirjauskontojen jumalat. Kun ihminen eli yhteydessä luontoon, oli luonnon armoilla, niin luonnolliselta tuntuu, että syntyy luonnonuskonto, jumalat, luonnonhenget sekä erilaiset rituaalit maanitella ja lepytellä niitä.

Oma ammattikunta – tietäjät, samaanit, parantajat – syntyi kehittämään ja säilyttämään perinteitä sekä myös hissukseen hallitsemaan tulkinnoillaan yhteisössä. Jotensakin näin epämääräisesti voisi luonnehtia lyhyesti uskontojen alkuhämäröitä.

Kun katsoo nykyhetkeä, miten uskontokunnat ja uskonnot ovat kehittyneet aina fanaattisista pienryhmistä suuriksi taloudelliseksi liikeyrityksiksi, niin tuntuu, ettei ole toivoakaan uskonnottomasta maapal-

lost.

Jokainen lapsi syntyy uskonnottomana. Synnyinpaikasta riippuen hänet sosiaalistetaan vallitsevaan kulttuuriympäristöön. Vain häviävän pieni osa maapallon lapsista säilyttää aikuisuuteen asti mahdollisuuden olla uskonnoton tai elää uskonnon vaikutusten ulkopuolella. Jotkut uskonnot eivät päästä irti otteestaan aikuisenakaan, vaikka yksilölle olisi syntynyt jostain kumman syystä jumalaton vakau-

lost.

Toiseen uskontoon vaihtaminenkaan ei kaikkialla ole mahdollista, saati julistautua jumalattomaksi. Jumalattomia ja vääräuskoisia listitään ja vainotaan edelleen maapallollamme. Monin paikoin on viisasta pitää uskonnottomuus tosiaankin yksityisasiana.

Eipä julkiateisteja liiemmin näy liberaaleissa demokratioissakaan. Ateismin määrittelyssä on tietenkin omat venkuransa. Kun ateismi määritellään “näytön puuttumisesta johtuvaksi uskon puuttumiseksi” luulisi ateisteja olevan melkoisesti. Varmaankin edelleen erityisesti uskovaisten viljelemä ”ateisti on jumalankieltäjä” käsitys sotkee tosiateistien päitäkin. Eihän olematonta voi kieltää saati sitten pilkata.

Normaalielämässä väitteiden esittäjällä on todistamisen taakka eli jos väittää jumalan olevan niin se on todistettava. Tunnetusti perehtyneelle vapaa-ajattelijalle jumala-todistusten kumoamiset ovat peruskauraa.

Luulisi, että tiedemiesten keskuudesta löytyisi runsaammin ateisteja. Ehkäpä heitä onkin, mutta he ovat jo ohittaneet pohdinnat ja siirtyneet elämään normaalia uskonnotonta elämää. Medioissa esiintyvät tiedemiehet usein toteavat olevansa agnostikkoja eli he eivät tiedä onko jumalaa vai ei – tai eivät pidä asiaa mielenkiintoisena tai mielekkäänä. Tieteelliselle tutkimukselle ei kuitenkaan tuntuisi olevat yhdentekevää, jos olettaa olematonta olevaisiksi tai edes pitää sitä mahdollisena.

Vaikkuttaisi aika kummalliselta, jos psykiatri tai psykologi selittäisi potilaan sairauden johtuvan henkien riivaamisesta tai kuolemattoman sielun inkarnaation karmavaikutuksista. Silti niin kummallisena ei

Uskontojen ja jumalien edusmiesten ehdottomia totuuksia ilman on elettävä, eikä ole haaveita taivaspaikeista tai paratiiseista. Ei ole liioin pelkoa helveteistäkään tai kadotuksista, ellei sitten maan päällä eläessä.

pidetä, jos samainen hoitaja kastattaa lapsensa pappilla. **Agricolan** aikaan vielä kastetekstissä häädettiin perkelettä lapsesta.

Jumalatonkaan ei ole ilman uskoa tai uskomusjärjestelmiä. Perusteltuun uskoon eli tietoon voi rakentaa tieteellisen maailmankatsomuksen ihmis- ja maailmankuvineen. Tiede itseään korjaavana järjestelmänä tarjoaa mahdollisuuden olevaisen ymmärtämiseen ja vähentämään selittämättömiä asioita ja ilmiöitä. Lopullista totuutta lähestytään vaikei saavutettaisikaan.

Uskontojen ja jumalien edusmiesten ehdottomia totuuksia ilman on elettävä, eikä ole haaveita taivaspaikeista tai paratiiseista. Ei ole liioin pelkoa helveteistäkään tai kadotuksista, ellei sitten maan päällä eläessä. Oikeudenmukaisuuden vaade on saavutettava elämän aikana eikä olemattomassa tuonpuoleisessa. Yksi elämä ja maapallo ovat ihmisen rajat, ateistin mielestä kaikkien ihmisten rajat.

Eikö tästä seuraa, että kaikki uskovaiset elävät harhaluulon ja itsepetoksen vallassa. Tai että heidät on aivopesty käsiytyksiin, jotka eivät vastaa todellisuutta. Mitä seuraisi, jos uskovaiset joukkomitas- sa oivaltaisivat jumalharhan?

Tulevaisuuden tutkimukselle olisi tässä sarkaa. Kun uskonnoton ihmiskunta ei ole ainakaan vielä vallanpitäjien tavoitteena, niin ei ole ihme, ettei sellaista haluta tutkiakaan. Päinvastoin osissa maapalloa jopa teokratia on mahdollista. Uskovainen alamainen on helpompi hallita. Uskonto on edelleen vallanpitäjien keppihevonen ja politiikan väline. Sekulaariin, maalliseen hallintoonkin on maapallolla matkaa. Jumalattomakaan eivät ole mikään yhtenäinen ryhmä. Ateismista ei ole itsessään kienkattavaksi opiksi. Se vain sulkee pois irrationaalin elementin ja avaa mahdollisuuden järkipäraseen maailman tarkasteluun.

Uskonnottomilla on kuitenkin yhteinen intressi turvata ihmisoikeuksia. Uskonnotoman elämäntapamme taas luomme itse. On oltava näyttöä, malli, että uskonnottomasti voi elää elämänsä loppuun asti. Se taas syntyy sukupolvien ja sukupolvi- en aikana. Ja ympäristössä, jossa uskon- nolliset tapaperinteet ja paineet välillä sallivat enemmän ja välillä suvaitsemat-

tomuus kohdistuu toisinajattelijoihin.

Teuvonneuvo

Näin sopivasti liittokokouksen alla vapaa-ajatteli- joiden on syytä olla ylpeitä itsestään täällä Suo- messa. Ylläpidämme uskonnottomien kulttuuria omalta osaltamme. Yritämme turvata, kehittää ja valvoa uskonnottomien etuja ja oikeuksia.

Järjestömme on pieni verrattuna jumalattomi- en määrään. Yhä useampi ottaa askeleen irti val- tauskontomme jäsenyydestä. Eivät he järjestäy- dy vapaa-ajattelijoihin, humanisteihin tai ateistei- hin, mutta he ovat osoitus, että uskonnotsidonnai- suudesta irtoaa ihmisiä. Myönteisestä kehitykses- tä on syytä iloita, varsinkin kun internetpohjainen kirkostaeroaminen on vapaa-ajattelijain keksintö. Varsinainen jumalaton innovaatio!

teutori

Katsomusopetus puntarissa

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry järjesti Helsingin Etu-Töölössä osuuskuntakahvila Soihdussa 13. maaliskuuta keskusteluillan, jossa pohdittiin vakaumuksen vapauden toteutumista kouluissa. Kutsuvieraana oli vihreiden kansanedustaja ja helsinkiläinen kaupunginvaltuutettu, eduskunnan sivistysvaliokunnan ja Helsingin opetuslautakunnan jäsen Outi Alanko-Kahiluoto.

Helsingin yhdistys oli aiemmin lähettänyt Helsingin opetuslautakunnalle kirjelmän, jossa oli vaadittu muun muassa koulujen kevätjuhlia kaikille avoimiksi. Nythän niissä on uskonnollisia riittejä kuten Suvivirsi, joten kaikki oppilaat eivät voi niihin osallistua. Tämä merkitsee esimerkiksi uskonnottomien syrjimistä.

Helsingin yhdistyksen mukaan laulettu rukoukset olisi jätettävä uskonnonopetuksen kirkkokäynneille, julkisten koulujen ulkopuolelle. Tämä on erityisen tärkeää nyt kun Suomi vauhdikkaasti monikulttuuristuu. Opetuslautakunta ei ollut vastannut yhdistyksen kirjelmään.

– Lautakunta voi käsitellä ainoastaan opetusviraston esittelemiä asioita. Tämä tiedustelu ja ehdotus on ilmeisesti jäänyt viraston esittelijältä sivuun, koska hän on katsonut, että asia ei ole lautakunnan päätösvallassa, kansanedustaja **Outi Alanko-Kahiluoto** arveli.

Hän huomautti, että hänen omalla puolueellaan Vihreällä liitolla oli joka tapauksessa tulossa uusi koulutuspoliittinen ohjelma, jossa vaaditaan kaikille koululaisille yhteistä tunnustuksetonta katsomustietoa. Se jakaisi tietoa niin uskonnoista kuin ateistisistäkin näkemyksistä.

– Tämä liittyy vaatimukseemme, että valtion erityissuhde kahteen kirkkoon, siis luterilaiseen ja ortodoksiseen, on lopetettava. Mitään erioikeuksia uskontojen nimissä ei ole kouluissa sallittava, ei siis muslimeillekaan, Alanko-Kahiluoto kertoi.

Hän huomautti vielä, että kaupungin opetuslautakunta ei kylläkään hänen aikanaan ollut linjannut uskonnonvapautta mitenkään.

– Koulut saavat siis päättää omavaltaisesti juhlistaan, puheenjohtaja **Juha Kukkonen** kysyi.

– Näin näen, Alanko-Kahiluoto vastasi.

Se, että niin monen uskonnottomankin kodin lapsi osallistuu uskontotunneille, johtui Alanko-Kahiluodon mukaan vanhempien löperöstä asenteesta. Lapsille haluttiin satuja ja tarinoita ja perinnettä. Siksi hänen mielestään elämänsä katsomustiedon opetuksesta pitäisi tiedottaa vanhemmille nykyistä paremmin.

Epäpäteviä opettajia

Alanko-Kahiluoto harmitteli, että hyvin usein et-opetus jää kouluissa epäpätevien opettajien käsiin. Hän kertoi tuntevansa muutamia et-opettajiksi valmistuneita, jotka eivät ole saaneet täysinä tunteja, koska eivät ole pätevoityneet muihin aineisiin ja ovat siksi ajautuneet muihin töihin.

– Ja koska katsomusten opetus ei ole tunnustuksellista, ei voida myöskään estää uskonnonopettajia toimimasta et-opettajina. Tämä on paradoksi, Kukkonen huomautti.

Jussi K. Niemelä nosti esiin kognitionäkökulman mahdollisuuden katsomusaineiden opetuksessa. Pojat kokevat tarinat mielenkiintoisiksi. Miksi ihmiset uskovat tarinoihin? Mikä mielen rakenteessa ja valmiuksissa altistaa tarinoille? Olisi mahdollisuuksien mukaan opetettava jo pienillekin sovellettua kognitiivista uskontotiedettä; näytettävä miten tarinat syntyvät, leviävät ja vaikuttavat.

– Mahdollisessa yhteisessä katsomusaineessa olisi katsomuksia tarkasteltava kuten matematiikkaa, biologiaa tai maantietoa; samalla tavoin ulkoa päin tarkastellen ja objektiivisesti. Tämä olisi vastalääkettä uskonnolliselle indoktrinaatiolle, Niemelä totesi.

Kannattaa kokeilla

Kukkonen muistutti, että koulumaailma muuttuu usein kokeilujen kautta.

– Voitaisiin esimerkiksi kokeilla kaikille yhteistä ainetta ensin jossakin. Toisaalta jos kaikille yhteinen katsomusaine tulisi, siinä ateistiset näkemykset jäisivät väistämättä sivuun, koska uskontoja on niin luvuttomasti, hän pohti.

Kukkonen piti puutteena sitä, että kahdella ensimmäisellä luokalla ei ole oppikirjaa elämänsä katsomustiedossa. Opettajat eivät aina ole edes aneet työvihkoja kotiin.

– Koska kouluopetus on julkista, tämä on selkeästi vastoin lakia, hän sanoi.

Kansanedustaja Alanko-Kahiluodon mielestä vanhemmat eivät useinkaan ole kovin aktiivisia ot-

Outi Alanko-Kahiluoto Helsingin opetuslautakunnasta (keskellä) sai vastata vapaa-ajattelijain kiperiin kysymyksiin Helsingin yhdistyksen keskusteluillalla maaliskuussa.

tamaan kantaa lastensa katsomusopetukseen.

– Oma maailmankuva ei monellekaan ole asia numero 1. maailmassa. Silloin mielellään otetaan vastaan helppoja ratkaisuja, mennään perinteen, toisten ja enemmistön mukana. Uskontoon meno on helppo ratkaisu, hän sanoi.

Bahaadin Omarin mukaan katsomuskeskustelussa on kokonaan unohdettu maahanmuuttajat.

– Ei Lähi-idän maista tuleva ole automaattisesti muslimi. Minua loukkaa jos automaattisesti oletetaan minut muslimiksi; olen ihminen ja minuun pitää suhtautua sen perusteella. Olen asunut Suomessa 17 vuotta, ja jotenkin näin kauan vei ennen kuin opin oikeuteni ateistina; pitämään niistä kiinni, hän kertoi.

Omar muistutti, että esimerkiksi joulujuhla on hyvin uskonnollinen Suomessa, myös kouluissa.

– En sellaiseen lastani halua, mutta haluan silti, että hän pääsee osallistumaan juhlaan, ja minä myös. Nykyisessä käytännössä kaikki muut joutuvat syrjään paitsi suurimmat uskonnot, Omar harmittelee.

Niemelä arveli, että uskonnolliset uskomukset tullaan siirtymään tahattomastikin osaksi kokonaiskulttuuria.

– Kantasuomalaiset kokevat uhkaavaksi, kun Itäkeskuksessa juhlietaan Ramadania. Sitä juhlivia muslimeita taas uhkaa suomalainen monokulttuuri. Uskonnot siis haittaavat kansainvälistä yhteistyötä! Miten voitaisiin taata maahanmuuttajille avoin vastaanotto? Olisi voitava ottaa kulttuuri vastaan ilman sen uskontoa, hän painotti.

Helsingin vapaa-ajattelijat kysyivät opetuslautakunnalle lähettämässään kirjelmässä, onko islamin opetus kouluissa tunnustuksetonta.

– Todella hyvä kysymys, Alanko-Kahiluoto sanoi.

– Kouluissamme puhutaan yhteensä jopa 200 kieltä. Rehtorit kertovat, että opetusta ei voi tarkistaa, kun opettajat ovat lain mukaan päteviä, siis päteviä ei-vakituisina, ja kun opetus tapahtuu esimerkiksi arabian kielellä, hän ihmetteli.

Kuva: Erkki Haapaniemi

Tähänkin pulmalliseen tilanteeseen auttaisi Alanko-Kahiluodon mielestä kaikille yhteinen tunnustukseton neutraali katsomusopetus. Ja jos vanhemmat havaitsevat, ettei lakia joissain kohdin noudata, he voivat ottaa yhteyttä Opetushallitukseen.

Katsomusopetusta tarvitaan

Lopuksi vielä pohdittiin sitä, pitäisikö katsomusopetusta vähentää yhteiskuntaopin ja demokratiakasvatuksen tieltä. **Esa Ylikoski** kertoi, että asiaa oli pohdittu hiljattain muun muassa nuorisokasvatusjärjestö Allianssin risteilyllä.

Alanko-Kahiluoto totesi, ettei hän ainakaan haluaisi yleisestä katsomustiedosta vähentää, jos sellainen saataisiin.

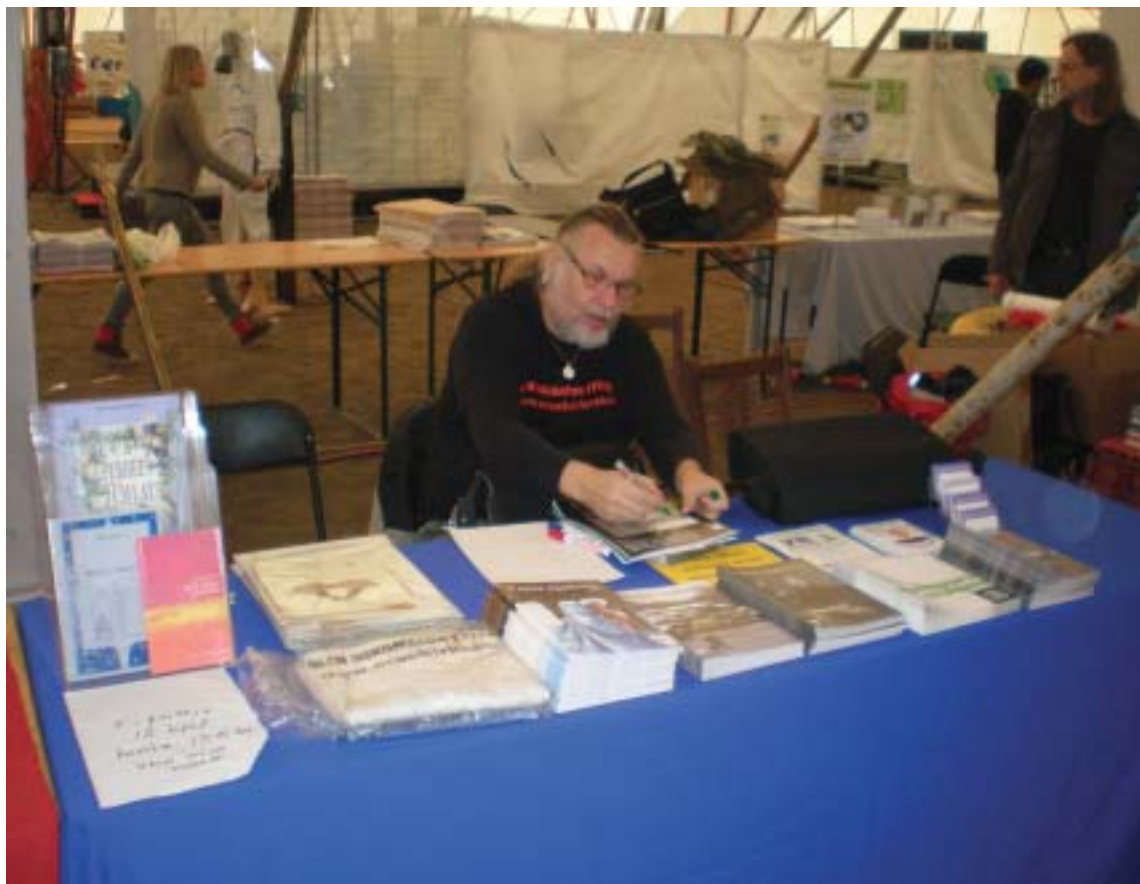
– Yhteiskuntaetiikka, yksilön etiikka ja lait voivat useinkin joutua jopa ristiriitaan, ja ainakin kehittyä eri tahtia. Lakien ja yhteiskunnan tuntemus ei korvaa omaa ajattelua, muutenhan jouduttaisiin jatkään olevien olojen varaiseen konservatismiin, hän pohti.

– Moraalikysymyksissä käyttäydään tunteiden perusteella, ajattelematta, Jussi K. Niemelä kirjitti.

Alanko-Kahiluoto tarkensi vielä, että tuntimäärästä ei tietenkään säädetä Helsingin opetuslautakunta, vaan opetusministeriö, virkamiesasiana.

– Ja jos valtion erityissuhde luterilaisiin ja ortodokseihin katkaistaisiin, päästäisiin tunnustuksellisista aamunavauksista, promootiojumalanpalveluksista yliopistolla ja niin edelleen. Silloin valtion ja ennen pitkää lakienkin yhteys uskontoihin heikkenisi, hän arveli.

Erkki Haapaniemi

Vapaa-ajattelijat olivat näkyvästi mukana perhinteisillä Maailma kylässä -festivaaleilla Helsingin Kaisaniemessä 24. - 25. toukokuuta.

Vapaa-ajattelijat Maailma kylässä -festivaaleilla

Vapaa-ajattelijain liitolla oli oma osasto Maailma kylässä -festivaalien suuressa teltassa. Lauantaina 24.toukokuuta pöydän takana päivystivät **Erja Sallinen**, **Eino Huotari** ja **Jussi K. Niemelä**. Sunnuntaina 25.5. paikalla olivat **Tanja Teronen**, **Paula Vasama**, Eino Huotari ja Jussi K. Niemelä. Myös liiton kunniapuheenjohtaja **Timo Vasama** piipahti sunnuntaina osastolla.

Festivaalivieraille jaettiin *Vapaa Ajattelija* ja *Järjen ääni* -lehtiä, *Nasaretin pesänjakajat* -kirjaa, liiton periaateohjelmaa ja tietoa vapaa-ajattelijaliikkeestä sekä Pro Seremonioista. Lisäksi myynnissä oli kirjoja, T-paitoja ja adresseja.

Liiton kannettava tietokone oli koko ajan auki osaston pöydällä, jotta vieraat halutessaan voisi-

vat erota kirkosta Tampereen vapaa-ajattelijoiden eroakirkosta.fi-nettipalvelun kautta. Langaton yhteys ei aina toiminut moitteettomasti, mutta yksi ero saatiin siitä huolimatta vietyä kirjoihin ja toista kovasti yritettiin.

Festivaalivieraat antoivat liitosta sekä tarjolla olleesta materiaalista pääasiassa myönteistä palautetta ja muutama uskonnollinen ihminenkin kävi paikalla väittelemässä. Väittelyt sujuivat yleensä humoristisessa hengessä. □

Paula Vasama (oikealla) ja Tarja Turunen (alla)
päivystivät liiton teltassa sunnuntaina

Maaailma Kylässä -tapahtumassa tavattiin myös liiton
tuoret puheenjohtajaehdokkaat Erja Sallinen (yllä) ja
Jussi K. Niemelä (vas).

Vapaa-ajattelijain liiton kunniapuheenjohtaja Timo
Vasama piipahti liiton teltassa sunnuntaina (vas.
alareunassa).

Vapaa-ajattelu kiinnosti
mukavasti festivaaliyleisöä (alla).

Kuva: Paula Vasama

Millainen on vapaa-ajattelijan hyvä elämä?

Lauttasaarelaisen peruskoulun kolmasluokkalaiset olivat jokin aika sitten ltekemässä vapaa-ajattelusta ryhmätyötä elämäkatsomustiedon oppitunnilla. Yksi oppilaista hoksasi, että hehän voivat kysyä neuvoa asiantuntijoilta. Niinpä hän kirjoitti Vapaa-ajattelijain liiton toiminnanjohtajalle Paula Vasamalle ja esitti nipun kysymyksiä, joissa hän halusi muun muassa tietää, mitä vapaa-ajattelijaille tapahtuu kuoleman jälkeen ja millainen on vapaa-ajattelijan mielestä hyvä elämä.

Ohessa koululaisen kysymykset (kursiivilla) ja toiminnanjohtajan vastaukset niihin.

Vasama kertoo ilahtuneensa lasten aktiivisuudesta ja toivoo, että ideaa voitaisiin tavalla tai toisella toteuttaa muuallakin.

– Esimerkiksi yhdistykset voisivat kannustaa lapsia ja nuoria esittämään kysymyksiä, joihin ne voisivat vastailla, hän sanoo.

Myöhemmin keväällä Vasama sai Lauttasaaren peruskoulusta kutsun saapua pitämään aiheesta oppitunti sekä elämäkatsomustiedon että uskonnon tunnille.

– Lapset olivat todella innoissaan, heillä oli enemmän kysymyksiä, kuin mitä ehdin vastata, Vasama kertoo.

Nuori koululainen kirjoitti:

Hei, teen ryhmätyötä ja vastaisitko seuraaviin kysymyksiin:

1. Kuka on vapaa-ajattelijoiden päähenkilö?

Meillä ei ole päähenkilöitä. Liittoa johtaa yhteisellä päätöksellä valittu puheenjohtaja ja hallitus.

Jos tarkoittit uskovaisten jumalan tilalla olevaa auktoriteettia, niin sellaista meillä ei ole.

Jos tarkoitat mihin ateisti/uskonnoton uskoo, niin sanoisin tieteen antamiin vastuksiin ja niihinkin varauksella. Tieteellinen maailmankatsomus on kaikkein järkevin, sillä se ei perustu dogmeihin, sellaisiin ajatusrakennelmiin, joita ei saisi kyseenalaistaa, vaan tiede kehittyy koko ajan ja korjaa tieteesä tehtyjä virheitä eli korjaa itse itseään. Tieteelliset selitykset ovat todennäköisimmin totta.

2. Mikä on vapaa-ajattelijoiden käsitys jumalasta?

Ihmiset ovat luoneet jumalat muun muassa omaksi kuvakseen ja selittämään ihmistä kummastuttavia outoja asioita, johon he ovat halunneet vastauksia.

Ennen luultiin esimerkiksi, että salamet tarkoittivat jumalan vihaa, nyt tiedetään, että ne ovat sähköisiä purkauksia, jotka tasoittavat pilvien jännite-eroja ja jyrinät ovat paineaaltoja.

Jumalia ei ole, eikä ole mitään yliluonnollistakaan, sillä kaikille asioille ennen pitkää löydetään täysin luonnollinen ja tieteellinen selitys.

Ihmisen pitää hyväksyä se tosiasia, että kaikkea ei vielä tiedetä, mutta mitä enemmän tiede ja tutkimusmenetelmät kehittyvät, sitä enemmän paljastuu asioiden todellinen luonne. Tieteessä on myös todennäköisimmin totta olevia selityksiä ja teorioita, joista jotkut tarkentuvat ja vahvistuvat ja toiset taas kumoutuvat uusimman tiedon johdosta. Jeesuksen neitseellinen syntyminen on myös tieteellinen mahdottomuus.

3. Kuka perusti vapaa-ajattelijat?

Vapaa-ajattelun alkulähteet tulevat Intiasta ja Kreikasta – noin 1000 vuoden takaa ennen ajanlaskumme alkua.

Intialainen **Konfutse**, joka vaikutti n. 600 vuotta ennen ajanlaskumme alkua, sanoi ensimmäisenä:

Lapset haluavat tietää, millaista on olla vapaa-ajattelija ja mitä se tarkoittaa
Kuvassa koululaisia välitunnilla Kaisaniemen ala-asteella.

Kuva: Erkki Haapaniemi

‘Älä tee toiselle, mitä et haluaisi tehtävän itsellesi’. Tämän yleispätevän elämänohjeen kopioivat itselleen paljon myöhemmin uskovaiset, mutta sen alkuperä ei siis ole uskonnollinen.

Vuosina 341–270 ennen ajanlaskumme alkua elänyt kreikkalainen filosofi **Epikuros** kielsi jumalien osallistumisen maailman toimintaan sekä kaiken tarpeen pelätä ja palvoa jumalia. Epikuros ja hänen kannattajansa vastustivat ylikuonnollisen todellisuuden periaatetta. Hänen tiedetään sanoneen:

‘Viisas ei pelkää jumalaa, eikä harjoita mitään uskonnollisia menoja’. Vielä aikaisemmalta ajalta mainittakoon antiikin Kreikan luonnonfilosofi **Thales** (636–546 eaa), jota pidetään joonialaisen luonnonfilosofian perustajana. Hän pyrki irti uskonnoista ja mytologioista.

4. Mitä vapaa-ajattelijoiden mukaan tapahtuu kuoleman jälkeen?

Ihmisen niin kuin kasvien ja eläintenkin mätäntyminen alkaa heti kuoleman jälkeen. Jotkut luulevat tänäkin päivänä, että kynnet ja hiukset kasvavat vielä kuoleman jälkeen, mutta se ei pidä paikkaansa.

Sellaisen vaikutelman antaa vain se tosiasia, että nesteet alkavat haihtua ihmisruumiista kuoleman jälkeen, jolloin hiukset ja kynnet työntyvät paremmin esiin. Voidaan sanoa, että ihminen kasvaa kukkina ja ruohona ja lannoittaa maata kuolemansa jälkeen. Sitten kukat kuihtuvat ja lannoittavat taas maata ja uusia kukkia kasvaa tilalle, mehiläiset käyvät kukissa ja tekevät hunajaa, jota ihmiset syövät ja niin edelleen.

Sitä sanotaan luonnon kiertokulkuksi. Ihminen on kuollut, kun aivot toiminta sammuu. Se on sama, kuin vetäisi töpselin irti seinästä: valot sammuvat.

5. Rukoilevatko vapaa-ajattelijat?

Uskonnottomat eivät rukoile, koska sillä ei ole mitään vaikutusta ja siten se on ajan tuhlausta. On tutkittu, että rukoilulla voi itse asiassa olla huono vaikutus siihen uskoviin ihmisiin, sillä rukoiluun tukeutuvat usein epätoivoisissa asemassa olevat. Tieteellisissä tutkimuksissa on todettu, että rukoilu

saattaa ahdistaa pelokkaita ihmisiä niin paljon, että he saavat sydämen rytmihäiriöitä tai muita terveydellisiä ongelmia. Oireiden oletettiin johtuvan ihmisten peloista ja siten heidän omasta mielikuvituksestaan.

Jos uskonnoton esim. toivoo jotain tapahtuvaksi, hän toimii niin, että onnistumisen mahdollisuudet paranevat. Ilman työtä ja opiskelua ei elämässä saa mitään aikaiseksi. Joskus myös tapahtuu hyviä asioita elämässä ilman että on itse tehnyt mitään asian hyväksi – kun käy hyvä tuuri – sitä sanotaan sattumaksi. Sattumasta voi olla myös kysymys, kun tapahtuu jotain huonoa, mutta usein on kysymys ihmisten itsensä tai toisten ihmisten tekemistä virheistä ja huonoista tai suorastaan hölmöistä valinnoista.

6. Minkälainen on vapaa-ajattelijoiden mukainen hyvä elämä?

Hyvä elämä tarkoittaa tasapainoista elämää, jossa kaikilla on samat ihmisoikeudet ja tasa-arvo, kaikilla on ruokaa, lämpöä ja koti, ei sotia, ja jokainen saa osallistua, harrastaa ja tehdä työtä paremman maailman rakentamiseksi itselle, omalle perheelle, tuleville sukupolville ja koko yhteiskunnalle. Hyvä elämä pitää sisällään turvallisuuden, rakkautta, hyväksyntää ja sanan- ja ajatuksenvapauden, kunnioitusta – itsen, toisten ja ympäristön arvostusta ja huolenpitoa.

Tämä pitää sisällään luonnon suojelun ja kestävä kehityksen. Jos metsää kaadetaan, istutetaan tilalle uudet puut, jotka puhdistavat ilmaa ja estävät maan köyhtymisen – eroosion. Myös vesiä ja ilmaa pitää suojella saastumiselta, sillä jos ihminen omal-

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Rukoilijat

Viimeisin Nobelin kirjallisuuspalkinnon saaja **Doris Lessing** kirjoittaa muistelmakirjassaan (*Walking in the Shade*): ”Bangladeshilaiset Lontoon East Endissä kuuluivat Kirjan väkeen, mutta jostain syystä heidän kirjallaan ei ole heihin samaa vaikutusta kuin juutalaisten kirjalla on juutalaisiin, nimittäin kehittää energisiä, intellektuaalisia, teräväjärkisiä ihmisiä, jotka ovat voineet nousta köyhyydestä ja rikastuttaa tieteen, talouselämän ja kulttuurin maailmaa.”

Doris Lessing on tehnyt sen aivan tavallisen järjen tavoitettavissa olevan päätelmän, että muslimit elävät tässä maailmassa aina ja kaikkialla köyhyydessä ja asuvat slummeissa. Mihin tahansa kaupunkiin tai kaupunginosaan muslimit asettuvatkin suuremmin joukoin asumaan, sinne syntyy aina slummi, nopeasti enentyvä henkinen ja aineellinen köyhyys.

Jopa **Putin** Venäjällä on ollut hajulla tästä säännöstä, eikä ole erityisen entusiastisesti tervehtinyt Tšetšenin muslimiseparatistien suunnitelmia tehdä Allahin avulla erillinen (ehkä itsensä elättävä) uskon keidas keskelle Venäjää. Miljardin keskiajassa elävän köyhän länteen levittäytymään pyrkivän aggressiivisen ja arrogantin uskonnon tukikohdat eivät ole muuallakaan tuoneet sanottavasti siuna-

usta.

Doris Lessing toki tietää niin kuin muutkin Nobel-kirjailijat **Harold Pinteriä** ja ehkä **Orhan Pamukia** lukuun ottamatta, että Kirjan väkeä ovat enää vain nämä slummeissaan viisi kertaa päivässä rukoilijat.

Juutalaisissa on vielä joitakin, jotka ottavat uskonsa tosissaan ja nyökkäävät hattu päässä ja partaansa haroen rukouksiaan niin kuin seemiläiset veljensä, mutta heidän perustamansa Israel on menestyvä moderni valtio, ja muille länsimaalaisille on valikoiden luettu Raamattu kauan ollut keittokirjaan verrattava vapaa-ajan viihtymistä lisäävien ohjeiden kokoelma ja kirjahyllyn koriste.

Rukoilevista slummeista kuuluisimpia ovat palestiinalaisten pakolaisten leirit Lähi-idässä, joille maailmanjärjestö YK on omistanut erikoisen nimikopäivän.

Palestiinan pakolaisten leirit syntyivät Israelin valtion muodostamisen seurauksena vuonna 1948 käydyn sodan jälkeen, jolloin Israelia ympäröivistä maista ja Pohjois-Afrikasta karkotettiin tai lähti vapaaehtoisesti pakoon noin 800 000 juutalaista. Näistä kukaan ei elä leireissä. Israelista pakeni sodan seurauksena vastaavasti ehkä noin 750 000 musliminuskoista palestiinalaista.

Jatkoa edelliseltä sivulta.

la toiminnallaan tuhoaa elinympäristönsä, kuolee hän lopulta itse kuolevan luonnon mukana.

Ihminen ja muut eläimet ja kasvit tarvitsevat puhdasta ilmaa, ruokaa ja luontoa selviytyäkseen maailmassa terveenä ja elääkseen mahdollisimman pitkän tuotteliaan elämän ja pitääkseen elämän monimuotoisena maapallolla. Esim. nisäkkäitä ja lintuja on jo kuollut ja on kuolemassa sukupuuttoon ihmisten itsekkään ja ahneen toiminnan johdosta. Selkärankaista ja puista 5 – 20 prosenttia on kuolemassa sukupuuttoon. Nisäkkäiden ja lintujen lasketaan katoavan jo 100-1000 kertaista tahtia luonnolliseen verrattuna.

Ihmiskunnalla on kiire rationaaliseen eli järkiperäiseen ajatteluun monen asian vuoksi. Ja koska suurin osa sodista on lietsottu uskontojen avulla, vapaa-ajattelijat korostavat uskonnotonta, tieteesen perustuvaa ajattelua

7. Miten maailma on saanut alkunsa vapaa-ajattelijoiden mukaan?

Maailman synnystä on useita tiedemiesten kehitämiä selityksiä tai teorioita. Tiettyyn pisteeseen asti voidaan tapahtumat selittää ja todistaa tieteellisesti todella tapahtuneiksi, mutta sen jälkeen on vain teorioita. Kun saamme tulevaisuudessa tutkimusten edetessä lisää tietoa, jotkut väärät teorivat hylätään ja toiset osoittautuvat todennäköisimmin oikeaksi tai sitten saamme uusia vastauksia, jotka herättävät lisää kysymyksiä.

On kuitenkin olemassa muutamia eniten kannatusta saaneita teorioita joista tärkein on alkuräjähdyks, joka sekin on olettamuksen luonteinen ja toinen on sykkivän maailmankaikkeuden olettamus. Vapaa-ajattelijat kannattavat tieteellistä maailmankuvaa, joka saattaa muuttua aikojen kuluessa tutkimusten edetessä. □

Rukoilijoita temppelissä
Tiibetissä. Arnold Henry Savagen
maalaus vuodelta 1905

Juutalaispakolaisista suuri osa asetui Israeliin pysyvästi asumaan Israelin valtion kansalaisena. Israelista lähteneet muslimit jäivät myös läheisiin naapurimaihin Irakiin, Syyriaan, Jordaniaan, Libanoniin ja Egyptiin pysyvästi, mutta uskonveljet näissä maissa sijoittivat tulokkaat erityisiin muureilla ympäröityihin leireihin, joissa pakolaiset ovat siitä lähtien eläneet monien sukupolvien ajan (palestiinalaisille pakolaisuus siirtyy perintönä, kuin ennen taskukello, isiltä pojille) oikeudettomana ja halveksittuna paariana ja lähinnä länsimaista kerjätyn avun varassa.

Alkuperäiset 750 000 pakolaista ovat liki 60 vuoden aikana kasvaneet näissä ahtaissa hautomoissa lähes viideksi miljoonaksi, ja muodostavat nyt Lähi-idässä asean, jolla arabivaltiot uhkaavat uskonvihollistaan vaatimalla pakolaisille palaamisoikeutta asukasluvultaan kuuden ja puolen miljoonan juutalaisvaltioon. Länsimaiden toiselta poliittiselta puoliskolta saadaan tälle käytännössä Israelin tuhoa merkitsevälle suunnitelmalle tukea.

Jakob Burckhard pitää uskonnon juurtumista johonkin kansaan lähes lopullisena prosessina, jota vuosisadatkaan eivät voi muuttaa. Kehittyneen länsimaisen korkeakulttuurin puristukseen jäänyt kristinusko on poikkeus, koska siinä itsessään on jo kylvetty häviön siemenet. Arrogantti ja aggressiivinen islam voi ahdistettuna ja häviölle joutuessaankin vain vahvistua.

Tämä Kirjan väki, nähdessään itsensä köyhänä ja almuilla elävänä kerjäläisenä, syyttää solvauksia auttajilleen, vähän niin kuin kerjäläiset kaikkialla maailmassa (mielessään) tekevät. East Endin bangladeshilaiselle, Tšetšenian muslimille ja kaikkien slummien rukoilijoille kaikenkattavassa teeveessä päälletunkevan rikkaan maailman asukkaat ovat apinoita ja sikoja, likaisia eläimiä (muussakin kuin darwinilaisessa mielessä). Eläimiä uskoille edustaa ennen kaikkea Amerikka ja sen synnin näyteikkunaksi itämaille sijoitettu Israel.

Iran, joka on synnin näyteikkunoista suhteelli-

Kuvalähde: Wikimedia.com

sen kaukana, ja jolle öljy takaa, tai ainakin voisi taata, huolettoman olon, kiroaa kaikkein katkerimmin läntisen maailman, sen ihmiset ja elämäntavat.

Mutta huomattavasti maltillisemmissakaan maissa ei käytetä kilttiä kieltä.

Egyptin teeveen ajanvietetoimituksessa haastellaan pientä koulututtöä:

Tiedätkö, mitä juutalaiset ovat?

Tiedän.

Pidätkö niistä?

En.

Miksi et?

Koska ne ovat apinoita ja sikoja.

Tšetšenialaisilta jossain Grosnyin raunioissa tai East Endin bangladeshilaisilta kysyttäessä vastaukset olisivat samoja.

"Me olemme voittajia", sanovat Hizbollahin **Hassan Nasrallah**, Hamas ja Islamilainen Jihad, "niin kauan kuin meitä on yksikin jäljellä", ja ovat puolittain oikeassa. Voittoon asti nämä uskossaan lujat eivät koskaan pääse, mutta eipä ole häviökään lähellä. Sota ei lopu, sillä Allahin joukoilla on tuki ja toinen jalka taivaassa, jonne eivät pitkän eivätkä lyhyen matkan aseet kannan.

*Pentti Niskanen
kirjailija
Malmö, Ruotsi*

Rationaalinen ajattelu leviää maailmalla

Ex-muslimit vastaiskuun

Viime vuotta voi hyvällä syyllä pitää järjen riemuvoittona. Nimittäin rationaalinen ajattelu ja uskon- tokriittisyys levisivät maailmalla ilahduttavan laajasti. Suomessa kirkostaeroamiset nousivat taas ennätyslukuihin, mutta ei muuallakaan olla oltu pekkaa pahempia.

Vuosi sitten iranilaissyntyinen Saksassa asuva ihmisoikeustaistelija **Mina Ahadi** perusti entisten muslimien keskusneuvoston vastapainoksi Saksan vahvalle Muslimien keskusneuvostolle. Ahadi yhdessä 30 muun uskonnostaan luopuneen muslimin kanssa käynnisti kampanjan tunnuskauseenaan ”Me olemme luopuneet”, jossa he julkaisivat omat teesinsä ja kuvansa. Muutamassa päivässä neuvosto keräsi satoja jäseniä.

Euroopassa asuu tällä hetkellä arviolta 13 mil-

joonaa muslimimaista tullutta siirtolaista. Monet heistä halusivat ”länsimaistua”, mutta kotimaitensa autoritaariset uskonnolliset organisaatiot pitivät heitä otteissaan ulkomaillakin. Euroopassa vahvat muslimijärjestöt tekevät yhteistyötä jopa paikallisten viranomaisten kanssa pitääkseen maahanmuuttajat tiukasti sidottuina perinteisiin elämäntapoihin.

Islamista luopuminen tietää yhä kuolemantuomioita muun muassa Saudi-Arabiassa, Afganistanissa, Pakistanissa, Iranissa ja Sudanissa.

Ahadin käynnistämä entisten muslimien joukkoliike on levinnyt jo ainakin Britanniaan, Hollantiin ja Pohjoismaihin, kertoo kevään *Rationalist International* -uutislehti. □

Ateistit tekevät vallankumousta

Kipinän ateistien vahvalle esiinmarssille antoi epäilemättä brittiläinen Oxforodin yliopiston professori **Richard Dawkins**, jonka kirjasta *The God Delusion* (Jumalharha) tuli viime vuonna oikea kansainvälinen myyntimenestys. Viime vuoden marraskuuhun mennessä pelkästään kirjan englanninkielistä painosta myytiin yli 1,25 miljoonaa nidettä.

Dawkinsin mukaan kirjan menetys perustui paljolti siihen, että se sisälsi neljä selkeää viestiä, jotka herättivät ihmiset ajattelemaan. Ensinnäkin se osoitti, että ateistit voivat elää onnellista, tasapainoista sekä moraalisesti täysipainoista elämää. Toiseksi siinä todistettiin, että luonnonvalinta ja sitä se- littävät teoriat kuvaavat maailmaa ja maailmankaikkeutta ylivoimaisesti paremmin kuin ”jumalahypoteesi”.

Kolmanneksi kirja muistutti siitä, että lapsia ei pitäisi leimata vanhempiensa uskonnon perusteella, eli ei pitäisi puhua ”kristityistä lapsista” tai ”muslimilapsista”. Lisäksi Dawkins painotti sitä, että ateistien tulisi olla ylpeä maailmankatsomuksestaan, koska juuri ateismi on todiste terveestä ja itsenäiseen ajatteluun kykenevästä mielestä.

Mutta Dawkins ei ollut ainoa uskon- tokriitikko, jonka teokset keikkuivat myyntilistojen kärjessä. Hänen lailaan myyntimenestyksiä viime aikoina ovat olleet muun muassa **Christopher Hitchensin** *God is not great* sekä **Sam Harrisin** *Letter to a Christian nation*, joita on arvioitu aiemmin myös *Vapaa Ajattelijassa*.

Nämä ”älykköateistit” ovat aloittaneet suoraan ateistisen vallankumouksen, jota he ovat vieneet eteenpäin julkisilla esiintymisillään länsimaiden tiedotusvälineissä. Kaikki kolme ovat olleet kysytyjä vieraita muun muassa television keskusteluohjelmiin. □

Rationaalista tv-opetusta Intiassa

Intia on yksi maailman takapajuisimpia maita, jossa taikausko rehottaa kansan keskuudessa täysin villisti. Intialaiset vapaa-ajattelijat ovat jo vuosia yrittäneet suitsia taikauskon hyökyä, mutta nyt he ovat saaneet kampanjaansa mukaan myöskin keskeisimmät tv-kanavat, jotka ovat ottaneet tehtäväkseen opastaa kansaa rationaaliseen ajatteluun.

Rationalist International kertoo maaliskuun uutiskirjeessään, että viime vuonna **Sanal Edamaruku** Intian Rationalistiliitosta esiintyi yhteensä 132:ssa televisio-ohjelmassa suurimmilla hinduja englanninkielisillä tv-kanavilla selittäin muun muassa sitä, miten kivet voivat oikeasti "kellua",

patsaat "kasvaa" tai "vuotaa verta" ilman että niihin liittyy mitään yliluonnollista. Hän pysäytti "pahansuopia räyhähenkiä" polttamasta vaatteita ja pelottelemasta anoppeja, pelasti ihmisiä, joihin oli pesiytynyt "kuolleita henkiä". Hän myös auttoi 14-vuotiaasta "amerikkalaiseksi fysiikan professoriksi" muuttunutta köyhää poikaa muistamaan äidinkieltä hindin ja onnettoman lapsuutensa.

Jostain syystä aina kun Edamaruku esiintyi ohjelmassa, väitetyt ihmeitä ei ilmennyt. □

Nepal luopuu "jumalkuninkaastaan"

Kuva: Marketta Ollikkainen

Nepal, joka on yksi maailman köyhimmistä maista Himalajan rinteillä Tiibetin takamailla, on vihdoinkin päättänyt luopua "jumalkuninkaastaan" ja julistautua maalliseksi tasavallaksi. Maan uutta perustuslakia säättävä kokous päätti 28. toukokuuta, että maata johtaa jatkossa vaaleilla valittu pääministeri.

Päätös teki lopun myytistä, jonka mukaan maata hallitsi uudelleen syntynyt hindujumala. Tämä myytti ehti olla vallassa Nepalissa 239 vuotta. □

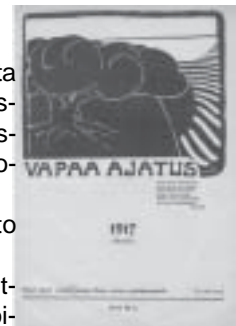
Vielä vähän aikaa sitten Nepalın kuningaspari komeili kaikkialla. Kuvassa "heidän pyhyytensä" katmandulaisen kahvilan seinällä.

Lähes vuosisata Vapaita Ajatuksia

Eräs liiton jäsen oli penkonut arkistojaan ja löytänyt *Vapaa Ajatus*-lehden vuodelta 1917. Lehdessä vaaditaan muun muassa kirkon omaisuuden luovuttamista yhteiskunnalle ja uskonnonvapautta, kerrotaan taistelusta keskiaikaista taikauskoa vastaan ja Viipurin työväenyhdistyksen naisosaston koolle kutsumasta kansalaiskokouksesta kirkon ja valtion erottamiseksi toisistaan.

Lehden vastaavana päätoimittajana tuolloin toimi **S. E. Kristianson** ja toimisto sijaitsi Kahvila Bohémessa Helsingin Annankatu 9:ssä.

Jos teillä lukijat on arkistoissanne vanhoja *Vapaa Ajatus*-lehden numeroita, laittakaa niistä meille kopiot. Kiinnostavia ovat erityisesti lehdet vuosisadan alusta toiseen maailmansotaan. Julkaisemme aika ajoin kyseisissä lehdissä ilmestyneitä artikkeleita. □

Ateistien maailmankonferenssi Intiassa

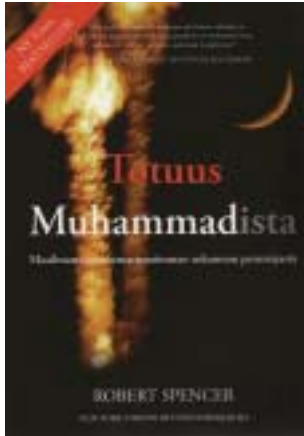
Ateistien seitsemäs maailmankonferenssi kokoontuu 5. – 7. tammikuuta 2009 Vijayawadassa, Intiassa. Konferenssin teemana on Ateistit eteenpäin (March of Atheism).

Konferenssin isäntänä toimii Intian Ateismikeskus, jonka perusti tunnettu intialainen vapaa-ajattelijä ja rationalisti **Saraswathi Gora** vuonna 1940. Hän myös kutsui ensimmäisen maailmankonferenssin kokoon vuonna 1972.

Kriittinen näkökulma uskonnon perustajaan

Robert Spencer

Totuus Muhammedista - Maailman suvaitsemattomimman uskonnon perustajasta Cranite 2007

Robert Spencerin teos *Totuus Muhammedista – Maailman suvaitsemattomimman uskonnon perustajasta* (Cranite 2007) on niin suora- sukainen, että Suomessa sen joutui julkaisemaan pienkustantamo. Kääntäjä ei ole mainittu, mitä ilmeisimmin turvallisuussyistä. Kirja ei kuvia totisesti kummarra. Isoille kus-

tannusyhtiöille Spencerin viesti on aivan liian islamkriittinen, joten voidaan taas kerran todeta, että totuus tekee kipeää. Kirjan nimi olisikin voinut yhtä hyvin kuulua ”Julma totuus Muhammedista”.

Epäilijän näkökulmasta ”totuus” Muhamman kaltaisesta historiallisesta ja/tai fiktiivisestä hahmosta on tietenkin hyvin ongelmallinen. Vaikka on todennäköistä, että historiallinen Muhammad oli oikeasti olemassa, on hänen henkilönsä kuitenkin lopulta fiktiivinen hahmo. Näin ollen ”totuus” Muhammedista on väistämättä tietty historiallisten tekstien tulkinta. Tulkinnan totuudellisuutta on mahdoton tieteellisesti verifioida tai falsifioida.

Muhamman historiallisuus on lisäksi kyseenalaistettu aivan kuten Jeesuksenkin. Esimerkiksi **Ibn Warraqin** teoksessa *Why I Am Not a Muslim* (Prometheus Books 2003) on esitelty teorioita, joissa Muhammedia väitetään täysin fiktiiviseksi hahmoksi. Spencer kuitenkin lähtee siitä, että Muhammad on ollut oikeasti olemassa ja hänestä kertova perimätieto sekä Koraanin kohdat pitävät suurin piirtein paikkansa.

Muslimienhan on pakko historialliseen Muhammediin uskoa, muuten heidän uskoltaan putoaisi pohja pois. Tästä syystä Muhammad vaikuttaa heihin suurimpana esikuvana ja se, millaisena hän uskonnollisissa teksteissä esiintyy, on ensiarvoisen tärkeää sen kannalta, miten muslimit pyhiä kir-

joituksia tulkitsevat ja uskonnollisten auktoriteettien määräyksiä noudattavat.

Lainoja varhaisemmista lähteistä

Spencer osoittaa, miten Koraani sisältää lukuisia lainoja varhaisemmista lähteistä. Muun muassa paratiisikuvaukset muistuttavat kovasti zarathustralaisia ja hindulaisia kirjoituksia.

Toki Muhamman ”ilmestyksissään” sama viesti sisältää runsaasti vaikutteita myös juutalaisten ja kristittyjen traditioista. Spencer toteaaakin neljännen kappaleensa alussa, että ”Muhamman ilmeisen selvä riippuvuussuhde juutalaisiin, kristillisiin sekä muihin lähteisiin muodosti yhden vakavimmista ja sitkeimmistä haasteista Muhamman väitteelle siitä, että hän on profeetta – sekä hänen kaksikymmentäkolme vuotta kestäneen uransa aikana, että halki islamin historian” (s. 61).

Koraanissa on kohtia, jotka pohjautuvat suoraan Talmudiin ja Raamattuun. Spencer kirjoittaa: ”Raamatullisten profeettojen lisäksi Koraani on täynnä Raamatun kertomuksia” (s. 62). Onkin varsin selvää, että Muhamman tarkoitushakuiset ”ilmestykset” eivät esiintyneet irrallaan sen ajan vallitsevista ”abrahamilaisista” myyteistä, kansantaruista ja eettisistä käsityksistä. Aivan kuten Raamatussa seikkailevan fiktiivisen ”Jeesuksen” suuhun ympätty vuorisäärä, joka sisältää suurimmaksi osaksi varhaisempaa lainatavaraa.

Uskontojen perustajat eivät ole kovin omaperäisiä sakkia. He satuilevat pääasiassa vanhojen satujen pohjalta.

Muhammad naistenmiehenä, opportunistina ja sotaherrana

Poikien kanssa seurustelemiseen, uhoon ja satunaiseen räyhäämiseen tyytyneestä ”Jeesuksesta” poiketen Muhammad oli kova poika naimaan ja sotimaan. Spencer osoittaa, että islamin profeetta suhtautui ”tarkoitus pyhittää keinot” -periaatteella naiseen ja vihollisiinsa. Muhammad oli todella perso naiskauneudelle ja hänen lempivaimonsa **Aisha** pääsi ”nauttimaan” profeetan aviollisista palve-

luksista hyvin, hyvin nuorena. Nykystandardien mukaan profeetta Muhammad oli pedofiili ja sovinnistisika.

Muhammad oli pedofilian, sovinnismin, väkivaltaisuuden ja impulsiivisuuden ohella täysverinen opportunisti, mistä kuuluisimpana todisteena ovat **Salman Rushdien** veijariromaanista tutut ”saatanalliset säkeet”. Näissä Koraanin säkeissä Muhammad antaa muslimeille luvan rukoilla al-Latia, al-Uzzaa ja Manatia taivaallisina välittäjinä Allahin edessä. Tämä kohta liittyy Muhammadin epätoivoon saada käännytettyä oma kansansa, quraishit, islamiin.

Myöhemmin profeetta tuli katumapäälle ja selitti homman siten, että Saatana oli naamioitunut enkeli Gabrieliksi ja välittänyt nämä ”saatanalliset säkeet” profeetalle. Tästä irtoaa satiiria vaikka muille jakaa ja Rushdie todistetusti onnistui liiankin hyvin. Hänen päästään luvattu palkkio on edelleen voimassa, koska fatwan antaja, ajatollah **Khomeini**, sattui kuolemaan ja vain hän voi fatwansa perua. Tämäkin osaltaan osoittaa, kuinka suvaitsevamaton ja huumorintajuton uskonto islam itse asiassa on.

Spencer kuvaa sivukaupalla Muhammadin ja tämän seuraajien vihantäyteisiä valloitus- ja kostoretkeä. Islamiin on siis alusta asti sisältynyt piirteitä, joita nykyään kutsutaan ”poliittiseksi islamiksi”. Teoksesta käy ilmi, että islam on nimenomaan poliittinen ideologia, taikauskosen hapatuksen ohella. Muhammad keksi islamin ajaakseen omia etujaan ja samaa harrastavat eräät hänen seuraajistaan tänäkin päivänä. On vääräuskoisten, agnostikkojen ja ateistien onni, että suurin osa muslimieista ei suhtaudu sekopäisen profeettansa oppeihin tarpeeksi vakavasti.

Petosta, raakuutta ja ihmisvihaa

Historialliset dokumentit paljastavat, että islam on alusta asti ollut suvaitsematon, vallanhimoinen, imperialistinen ja raaka ajatuskontrollijärjestelmä. Siihen on käännytetty pakolla, petoksen, uhkailun, terrorin ja väkivallan avulla. Islam tarkoittaakin ”alustumista” ja vaatii sitä. Islam on totalitaristinen ideologia pahimmasta päästä ja totalitaristiseksi islamilaisen lain eli sharian pohjalta rakennettu yhteiskunta väistämättä muodostuu. Vestigia terrent.

Nykyajan islamhymistelijät yrittävät parhaansa saadakseen sinisilmäiset länsimaalaiset kieltämään islamin verisen ja julman historian sekä erityisesti nykypäivän. Spencer puolestaan tekee ”rauhan ja suvaitsevaisuuden uskonnon” myytistä sel-

vää jälkeä.

Muhammadin ja hänen kannattajiensa moraalittomuista hirmuteoista lukiessaan ei ihmettele yhtään, miksi isot kustannusyhtiöt eivät tällaisia teoksia julkaise. Kustannusyhtiöt haluavat tarjota ihmisille sitä mitä he haluavat eli viihdettä; rauhaa, rakkautta ja suvaitsevaisuutta. Näitäkin Koraanista toki löytyy, mutta ”rusinat pullasta” -ajattelu on tietenkin uskovalle arkipäivää ja niin sanottujen maltillisten muslimien haluttomuus tuomita islamistien maailmanvalloitus Hankkeet aiheutuu todennäköisesti siitä, että he uskontonsa pyhistä teksteistä johtuen joutuvat noudattamaan jihadistista ilosanomaa ainakin ajatuksissaan.

Muhammad on muslimieille suurin esikuva ja islamin edistämiseksi lähes millainen moraalittomuus tahansa on sallittua. Uskonnon pyhien dogmien mukaan vain muslimieihin pitää soveltaa ihmisrakauden periaatetta; muut ovat vääräuskoisia eikä heitä tarvitse kohdella ihmisinä.

Spencerin teoksesta käy ilmi, että tämä ajattelutapa on sisältynyt islamiin alusta asti. Myös niin sanottu kirjan kansat eli kristityt ja juutalaiset ovat islamin alla toisen luokan kansalaisia, dhimmejä. Antisemitismi on sisäänrakennettuna islamin dogmeihin. Nykyajan ilmiöistä huolestuttavin on se, että niin moni länsimainen poliitikko, humanisti, feministi ja ”suvaitsevainen” omaksuu dhimmiaseman vapaaehtoisesti. Tämä johtunee siitä, etteivät he ole lukee neet Koraania sekä haditheja.

Rakentavia ehdotuksia

Musertavien faktojen ohella Spencer esittää joitakin rakentavia ehdotuksia islamin kesyttämiseksi. Hänen mukaansa ihmisten pitäisi ensinnäkin lopettaa inttamästä väitettä, että islam on rauhan uskonto. Toiseksi länsimaiden tulisi aloittaa täysimittainen Manhattan-projekti uusien energialähteiden löytämiseksi. Kolmanneksi länsimaisesta avusta täytyisi tehdä riippuvaista islamilaisen pyhän sodan ideologiasta irtisanoutumisesta.

Neljänneksi amerikkalaisiin muslimien etua ajaviin järjestöihin kannattaisi vedota, että ne tekisivät islamilaisen pyhän sodan ideologian vastaista työtä. Viimeiseksi Spencer kehottaa muuttamaan maahanmuuttopolitiikkaa ottaen huomioon islamilaisen pyhän sodan ideologia. Pyhä sota on siis kuuluisa jihad. Se on jokaisen muslimin velvollisuus (ks. <http://www.shiaislam.info/islaminlaki/>)

Itse näen tekijän mainitsemien seikkojen ohella tärkeänä asiallisen islamitietouden levittämisen, koska varsinkin Suomessa maahanmuuttoa kannatta-

Kirjat

vat poliitikot ja kansalaiset eivät näytä tuntevan islamia juuri lainkaan. Spencerin teoksen kaltaisia ”poliittisesti epäkorrekteja” islamkriitikoita pitäisikin julkaista paljon enemmän ja myös isojen kustannusyhtiöiden toimesta.

Toistaiseksi meillä on saatavilla vain kourallinen rohkeiden toisinajattelijoiden ja islamista luopuneiden kirjoja. Niin kauan kun kaikki islamkriitikot leimataan rasisteiksi, äärioikeistolaisiksi tai ”islamofobiasta” kärsiviksi kiihkoilijoiksi, tilanne ei tule kehittymään parempaan suuntaan.

Jos muslimimaahanmuuttajat halutaan kotouttaa ja sekularisoida, pitää heidän uskontonsa julmimmat ja alistavimmat piirteet juuria perinteestä kokonaan pois, aivan kuten kristinuskon ja juutalaisuuden kohdalla on tapahtunut. Tässä on vain se ero, että islamin kanssa on vimmattu kiire, johtuen maahanmuuton volyyymista ja demografiasta.

Euroopan muslimiväestöt kasvavat korkeamman lisääntymisen vuoksi niin nopeasti, että vaikka maahanmuutto lopetettaisiin kokonaan, maanosamme islamisoitumista ei enää voi pysäyttää. Maahanmuutto muslimimaista tietenkin nopeuttaa sitä.

Jos sen sanominen ääneen, että islam ei ole rauhan ja suvaitsevaisuuden uskonto, aiheuttaa pahesumista, mellakoita, tappouhkauksia ja sensuuria, voidaan tietenkin kysyä, onko keisarilla lainkaan vaatteita. Islamin osalta Suomen sananvapaustilanne on nähdäkseni edelleen todella heikko. Euroopan kohdallakaan ei tilanne näytä hyvältä, siitä viimeisimpänä osoituksena **Geert Wildersin** varsin

maltilliseen ja rakentavaan *Fitna*-lyhytelokuvaan kohdistunut tekopyhä moralisointi ja sensuurimentaliteetti. Elokuvan tuomitsivat sekä Hollannin että Iranin hallitukset yksissä tuumin.

Koska suuret yhtiöt eivät Spencerin kirjan kaltaisia teoksia halua suomentaa, täytyy vapaa-ajattelijoiden huolehtia siitä, että pienellä budjetilla toimivien pienkustantamoiden toiminta kannattaa. Tämä tapahtuu parhaiten ostamalla näitä aidosti kriittisiä, vapaa-ajattelua edistäviä kirjoja lahjaksi perheenjäsenille, sukulaisille ja ystäville. Miksei myös poliittikotuttaville.

Jos ja kun johtavissa asemissa olevat poliitikot joskus ymmärtävät, että **Abdullah Tammen** islamistipuolueen sanoma ja sharia eivät suinkaan ole islamin vastaisia, vaan itse asiassa kyseisen uskonnon puhdasoppisen tulkinnan suora sovellus, voivat he vähitellen oppia soveltamaan näkemyksiään myös maahanmuuttopolitiikkaan.

Tämän ohella profeetta Muhammadia palvovat ihmiset pitäisi saada ymmärtämään, että suurin osa profeetoista on väärä profeettoja. Mielestäni Muhammad on heistä ylivoimaisesti vaarallisin, suorastaan äkkiväärä. Tämä pitäisi opettaa lapsille niin varhain kuin mahdollista. Valistuksella on siis vielä kosolti työsarkaa niin muslimi- kuin länsimaissa. Radikaali islamreformi on maailmanpoliittinen välttämättömyys ja mitä pikemmin se saadaan aikaan, sen parempi. Tieto ei välttämättä lisää tuskaa.

Jussi K. Niemelä

Kirjoittaja on tietokirjailija ja Humanisti-lehden päätoimittaja

<http://jussikniemela.blogspot.com/>

Kuva: Marketta Ollikainen

Spencerin kirjan *Totuus Muhammedista* on suomeksi toimittanut ja kustantanut hyvinkääläinen pienkustantamo Cranite, joka markkinoi teosta Vapaa-ajattelijain liiton islamseminaarissa 16. helmikuuta Helsingissä. Kustantajan mukaan teoksen suomentajan nimi oli jätetty kirjasta tarkoituksella pois, jotta tämä välttyisi äärimuslimien häiriköinniltä.

Pelottelua uskonnollisilla sarjakuvilla

Kävin hiljattain ensimmäisen kerran tänä vuonna kesäpaikassani Längelmäellä. Maantien varressa olleeseen postilaatikkooni oli tiputettu noin 10 cm leveä ja 5 cm korkea pienen sarjakuvalehden kaltainen vihko, jonka etusivulla komeili otsikko LUOJA VAI VALEHTELIJA?

Ajattelin ensin, että se on jonkun fundamentalistisen uskonlahkon tekele. Mutta ei se ollut, sillä viimeisellä sivulla luki, että tätä lehtistä jakaa: EV LUT. SRK (isoin kirjaimin, käsin tekstattuna), siis ymmärtääkseni Längelmäen evankelisluterilainen seurakunta. Enpä olisi sellaista siitä uskonut!

Koko vihkonen oli julmaa luettavaa. Kai se pitää tulkita jonkinlaiseksi pikasarjakuvaksi Raamatus-ta. Siihen oli koottu joukko uhkaavia raamatunlau-seita, jotka oli täydennetty sinivalkoisin piirrosku-vin. Voin kuvitella, että niillä saattaa olla hyvin hai-tallinen ja hämmäntävä vaikutus juuri lukemaan oppineisiin lapsiin ja nuoriin ja myös kuolemaa odot-taviin vanhuksiin.

Tässä uskontosarjakuvassa kerrotaan, että esi-merkiksi tottelemattomuus Jumalan ohjeita vas-taan johti siihen, että ystävyys Jumalan kanssa katkesi, sillä eihän hän voi olla tekemisissä syntisten kanssa. Ihminen kuoli hengellisesti. Kun ihmi-nen kuitenkin lisääntyi ja täytti maan ja väkivalta vallitsi kaikkialla, Jumala hävitti maan asukkaat vedellä.

Kun vain yksi mies (Nooa) uskoi Jumalaan ja palveli häntä, hänet säästettiin perheineen ja muut-kin, jotka olivat hänen kanssaan arkissa.

Ei tuokaan hukuttamistuho auttanut. Ihmiset jat-koivat lisääntymistään ja tekivät pahaa kieltäytyen palvelemasta Jumalaa. Siksipä Jumala valitsi isra-elilaisen kansan palvelemaan häntä ja antoi heille lakeja, joiden mukaan heidän piti elää.

Ei sekään onnistunut, vaan juutalaistenkin kapi-nointi jatkui ja profeetat tapettiin. Tarvittiin uhriksi lampaiden tilalle Jeesus Jumalan poika ja äidiksi Maria. Jumala (Pyhä Henki) laskeutui Marian päälle ja teki hänet raskaaksi ja niin edelleen Sitten aikui-sena Jeesus ristiinnaulittiin. Kolmantena päivänä hän nousi kuolleista ja palasi takaisin taivaaseen. Siellä Jeesus sitten itse tuomitsee syntiset kado-tukseen, tulijärveen.

Lopuksi vihkosessa esitetään lopullinen kysymys

lukijalle: "Miten sinä suhtaudut Jeesukseen Kristuk-seen?" Kun tapaat hänet kasvoista kasvoihin, onko hän sinun pelastajasi – vai tuomarisi? Jeesus, pe-lastaja lupaa uskoviille iankaikkisen elämän taivaas-ssa, muille helvetin.

Edellä mainitun sarjakuvavihkosien tekijöillä ei tunnu olevan käsitystä tieteen saamista tulok-sista maailmankaikkeudesta viime vuosikymmeni-nä. Maapallo on syntynyt Linnunrataamme 4,5 mil-jardia vuotta sitten ja Linnunrataamme kaltaisia ga-lakseja on miljardeja. Jo näiden tietojen perusteella on selvää, että perinteisillä persoonallisilla jumalilla ei ole mitään tekemistä maapallon ja ihmislajin syn-tymisessä.

Maapallon ihmiset ovat ottaneet ensiaskeleitaan täällä vasta noin 200.000 vuotta sitten Afrikassa (vrt. Raamattu). Geneettisen vertailun avulla on viime aikoina paljastunut, että eri puolille hajaantuneet ihmispopulaatiot yhdistyivät pikkuhiljaa vasta noin 40.000 vuotta sitten.

Nyt kun tiedämme, että maapallo ei ole litteä eikä maailmankaikkeuden keskus, pitäisi ihmiskunnan tulla jo järkiinsä ja jättää Raamattu ja Koraani ja muutkin persoonallisista jumalista kertovat "pyhät kirjat" ja niiden jumalat Kalevalan tapaisiksi histori-allisiksi muistoiksi.

Ei kukaan ole osoittanut, että elämämme ei lopu kuolemaan eikä kukaan ole todistanut, että teko-jamme seuraa joku persoonallinen jumala. Me ih-miset olemme liian hyväuskoisia, meitä on helppo huiputtaa.

Oikeastaan kirkot pitäisi saada vastuuseen mark-kinoimastaan tuotteesta, uskonnosta. Papisto pu-huu yhä silmät kirkkaina rakastavasta Jumalasta ja lupaa kuoleman jälkeistä iankaikkisesta elämää. Minkälainen on heidän tuotevastuunsa? Harva sii-tä piittaa, korkeintaan joillakin on joskus huono oma-tunto. Varsinkin silloin, kun tapahtuu tsunamien kal-taisia suuronnettomuuksia tai tuhoisia maanjäristyk-siä.

*Teuvo Kantola
VTM
Tampere*

Yritetäänkö liitto politisoida?

Viime aikojen puheista ja kirjoituksista *Vapaa ajattelija* -lehdessä voi päätellä, että liitossa on meillä jonkinlainen oikeistolainen kampanja. Useissa yhteyksissä vasemmistoa ja eritoten kommunisteja on alettu syyttää perusteettomasti uskonnon, jopa ääri-islamin hyväksymisestä.

Mielestäni tällainen liike on huolestuttava kaikessa vääristelässään. Vapaa-ajattelijain liiton kantava voima on vuosikymmeniä ollut vasemmistolaisen ateistien joukko. Liittoa on aikoinaan ulkopuolelta yritetty leimata kommunistien järjestöksi, mutta liitto on säilyttänyt puolueettomuutensa. Vasemmisto ei ole koskaan pyrkinyt omimaan itselleen liittoa.

Tärkeä arvo on pysyminen puolueisiin sitoutumattomana ja kaikkia uskonnottomia yhdistävänä järjestönä. Liittoon pitää mahtua monenlaisia uskonnottomia – taistelevista ateisteista – aina agnostikkoihin ja käytännön tasa-arvon ajajiin.

Liitto on ilahduttavasti laajentunut, ja mukaan on tullut myös porvarillisen yhteiskuntamuodon kannattajia. Mielestäni tämä on hyvä asia, mutta heidänkin pitäisi ottaa huomioon liiton poliittisen puolueettomuuden ja moniarvoisuuden tärkeys. Myös liiton lehden on omaksuttava tämä linja. Toteutuu se linja tietysti niinkin, että *Vapaa Ajattelijasta* tehdään puoluepoliittinen foorumi. Kyllä minulla ja kavereillakin riittää voimia kokoomuksen, vihreitten ja oikeistodemarien lyömiseen. Tasapuolisuus edellyttää tietysti kaiken sensuurin lopettamista.

Lehden viime numerossa 2/2008 julkaistiin tietokirjailijana esiintyvän **Jussi Niemelän** artikkeli, jossa vihan kohteena olivat ”punavihreät” moneen kertaan toistellen. En ole varma, mitä sillä tarkoitetaan, mutta ainakin Vasemmistoliitto julistaa olevansa punavihreitten aatteitten kannattaja. Niemelä on aloittanut kampanjan punavihreitten leimaamiseksi rasisteiksi, muslimifundamentalismin kannattajiksi, kiihkonationalisteiksi ym.

Ainoa perustelu näkyy olevan, että vasemmisto ei hyväksy kapitalismia. Punavihreät ovat ”muotivillitys, jossa kaikki paha saa alkunsa länsimaista ja kapitalismista”. Tästä Niemelä tekee johtopäätöksensä, jonka mukaan vasemmisto kannattaa muslimeja. ”Kiihkopunavihreys, -nationalismi ja islamismi muistuttavat toisiaan hyvin paljon.” Mitään todistelua tai perusteluja tietokirjailija ei esitä.

Hän ei huomaa sitäkään, että juuri kapitalismin oloissa kaikenlainen taikausko on hyväksyttyä ja

virallisesti tuettua, kuten Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Myös muslimien todelliset ystävät ja aseistajat löytyvät länsimaitten johtajista. Sitä paitsi muslimidiktatuurit ovat nekin kapitalistisia valtioita ja monet Yhdysvaltain liittolaisia aaria-lakeineen kaikkineen. Erikoista on, että Niemelä ei itse arvostele islamia eikä paljasta sen rikoksia. On aina helpompi haukkua muita kuin ryhtyä itse toimeen.

Toivon, että keskustelu lehdessämme olisi jossain määrin asiallista. Logiikka on vaikea laji, mutta vapaa-ajattelijoille yleensä tärkeää. Vasemmistolainen aate perustuu materialismiin, jossa uskonnoilla ei ole mitään sijaa. Jos väitetään jotakuta islamin kannattajaksi, on syytä mainita myös henkilöt ja nimet yleisen leimaamisen sijasta. Ehkä vältyimme näin pahemmalta hajaannukselta.

Kalevi Hölttä
oik.lis.

Kohti neutraalia julkisuuskuvaa

Kalevi Hölttä epäilee minua oikeistolaisen poliittikan edistämisestä ja liiton politisoimisesta Vapaa-ajattelijain liiton islamseminaarissa esittämäni alustuksen perusteella. Lehdessä ollut lyhennetty referaatti oli suppeudessaan kieltämättä sen verran epämääräinen, että tällainen tulkinta on mahdollinen ja kenties jopa perusteltu.

Seminaarissa kuitenkin korostin heti alussa, että tulen kritisoimaan lähinnä omaa puoluetani. Minulle erittäin tärkeitä arvoja ovat liberaali demokratia, universaalit ihmisoikeudet ja globaali etiikka. Puolueeni on ohjelmassaan ilmoittanut kannattavansa juuri näitä päämääriä ja valittaen on todettava, että joiltakin osin koen puolueeni otteen lipsuvan ihmisoikeuskysymyksissä.

Olin seminaarissa tarkoituksella provokatiivinen ja käytin käsitettä ”punavihreä” lähinnä vääränlaisen suvaitsevaisuuden kritiikkinä. Tarkoitin sitä, että monikulttuurisuuden nimissä ollaan eräiden akateemisten muotivirtausten takia harmillisen usein valmiita ”suvaitsemaan” sellaisia tapoja, joita yleismaailmallisten ihmisoikeuksien näkökulmasta pitäisi voimakkaasti arvostella ja vaatia niiden lopettamista.

Mainitsin esimerkkeinä mm. sukupuolielinten sil-

pomisen, kiduttamisen ja sarron. Nämä julmuudet tuntuvat pahalta kaikissa kulttuureissa eikä niitä pidä monikulttuurisuuden nimissä "suvaita" vain siksi, että ne ovat meidän kulttuuristamme katsotuna eksoottisia tai jonkin uskonnon erityispiirteitä.

Mielestäni Hölttä aiheetta kärjistää kritiikkiäni, koska en suinkaan "vihaa" punaviihreyttä vaan pelkäästään kritisoin sitä näiltä osin. En tietenkään tuomitse punaviihreyttä ajattelutapaa kokonaisuutena, vaan ainoastaan vääränlaisen suvaitsevaisuuden eli ns. postmodernin totuus- ja kulttuurirelativismiin vaalimisesta. Kyseisen ideologian ylilyönneistä on länsimaisissa yliopistoissa ja yhteiskunnissa yllin kyllin esimerkkejä.

Yhtä voimakkaasti kritisoin Kokoomuksen **Jari Vilénin**, joka on oikeistolainen, sekä erityisen voimakkaasti kiihkonationalismia eli äärioikeistolaisuutta. Myös näiden tahojen näkemykset ovat mielestäni osoitus punaviihreydestä kulttuurirelativismista. Toki puolustin sellaisia yksilöitä, jotka pelkäästään islamkriittisyytensä vuoksi on leimattu äärioikeistolaisiksi. Problematisoin tällaisen perusteetoman leimaamisen alustuksessani usean esimerkin avulla.

On varsin outoa lukea Höltän väittävän, etten

muka kritisoi islamia, vaikka se nimenomaan oli seminaarialustukseni keskeinen sisältö. Arvostelin punaviihreän vääränlaisen suvaitsevaisuuden eli "poliittisen korrektiuden" älyllistä epärehellisyyttä nimenomaan suhteessa islamin nimissä harjoitettuun julmuuteen ja terroriin.

Hölttä myös ohittaa nimeltä mainitsemani **Jukka Relanderin**, jota voimakkaasti kritisoin islamhymistelystä. Tämä jos mikä osoittaa sen, etten anna puoluepoliittisten seikkojen vaikuttaa rationaalisen, tieteellisen todellisuuskäsityksen edistämiseen. Olen näet Relanderin puoluetoveri.

Olen useassa kirjoituksessa, tilaisuudessa ja yksityiskeskustelussa islamseminaarin jälkeen korostanut sitä, että vapaa-ajattelijoiden tulisi pyrkiä poliittisesti neutraaliin julkisuuskuvaan. Olisi äärimmäisen tärkeää, että valistuksen arvoja voitaisiin edistää yhtenä rintamana, yli puoluerajojen. Tällaista vapaa-ajattelua olen aina kannattanut ja tulen aina kannattamaan. Olen siis mainitussa asiassa Höltän kanssa täysin samoilla linjoilla.

Jussi K. Niemelä

Uskonottomien kokemuksia kaivataan

Opiskelen Oulun yliopistossa Master of Education -koulutusohjelmassa kansainväliseksi luokanopettajaksi. Teen pro gradu -tutkimustani uskonottomien kokemuksista vähemmistönä. Tarkoitukseni on tutkia, miten uskonottomat kokevat oman asemansa Suomessa, ja syrjitäänkö heitä jollain tavalla. Tutkimustani varten olen jo kerännyt aineistoa nuorilta elämänkatsomustiedon opiskelijoilta mutta sen lisäksi kaipaisin myös vähän vanhempien henkilöiden kokemuksia kirjoitelman muodossa.

Toivoisin, että muistelisitte, millaista oli elää lapsuutta ja nuoruutta uskonottomana. Miten teihin suhtauduttiin esimerkiksi koulussa, kavereiden kesken jne. Tunsitteko erottuvanne muista jollakin tavalla? Mitä uskonottomuus teille merkitsi silloin, entä mitä se merkitsee nyt? Millaista

on olla uskonnoton nykyään?

Voit kirjoittaa niin pitkästi tai lyhyesti kuin haluat. Kaikki kirjoitelmat ovat minulle äärimmäisen arvokasta tutkimusaineistoa. Kirjoittaa voit täysin nimettömänä, toivoisin kuitenkin että ilmoitaisit syntymävuotesi, asuinpaikkasi ja sukupuolesi.

Minulta saa tarvittaessa kysyä lisätietoa osoitteesta kaisa.virkkunen@hotmail.com

Kirjoitelman voit lähettää minulle joko sähköpostiin tai alla olevaan osoitteeseen.

Kaisa Virkkunen
Mäkituvantie 12 A 3
90650 Oulu

Vapaa-ajattelijain liitto ry - Fritänkarnas förbund rf

Puheenjohtaja

Robert Brotherus
(045) 114 5602
robert@iki.fi

Varapuheenjohtaja

Eino Huotari
(044) 081 6543
eino.huotari@kolumbus.fi

Pääsihteeri

Jori Mäntysalo
03-261 8608
jori.mantysalo@uta.fi

Tiedottaja

Petri Karisma
(040) 748 9532
petri.karisma@orvokki.net

Toiminnanjohtaja

Paula Vasama
0440 715 601
paula.vasama@vapaa-ajattelijat.fi

Toimisto

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: 0440 715 601
faksi: (09) 715 602
val@vapaa-ajattelijat.fi
Toimisto on avoinna klo 11.00-15.00

Kotisivu

<http://www.vapaa-ajattelijat.fi>

Pankkiyhteys

Sampo 800014-85180
(Lahjoitus- ja testamenttitili sama)

Jäsenyhdistykset

Forssan Vapaa-ajattelijat ry

Juha Toivonen
Tölonkaari 4 A 8, 30420 FORSSA
puhelin: (044) 592 0210
fovap@hotmail.com
Tilinro: 432720-242580

Helsingin Vapaa-ajattelijat ry

Neljäs linja 1, 00530 HELSINKI
puhelin: 040 704 7258
helsinki@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/helsinki>

Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus ry

Janne Vainio
Vedenottamontie 12 E 38
00980 HELSINKI
puhelin: 050 365 6808
qsj04@yahoo.com
Tilinro: 101135-305130

Joensuun seudun Vapaa-ajattelijat ry

Ari Sulopuisto
Karhantie 27, 80230 JOENSUU
email: ari.sulopuisto@pp.inet.fi
Tilinro: 478530-220795

Keski-Uudenmaan vapaa-ajattelijat ry

Veikko Laine
Kartanontie 39, 04400 JÄRVENPÄÄ
puhelin: (09) 287 236
v.laine.kiuru@kolumbus.fi
Tilinro: 157860-5428

Kainuun Vapaa-ajattelijat ry

Aki Räisänen
Sudenpolku 11 B 24
87350 KAJAANI
puhelin: (08) 637 280
aki.k.raisanen@kolumbus.fi
<http://www.kolumbus.fi/aki.k.raisanen>
Tilinro: 800017-01763139

Karkkilan Vapaa-ajattelijat ry

Ulla Kindstedt
Korvenkatu 8, 03600 KARKKILA
puhelin: (09) 225 5930
karkkila@vapaa-ajattelijat.fi
Kemin Vapaa-ajattelijat ry
Pertti Periniva
Leppälinnuntie 5, 94700 KEMI
puhelin: (016) 232 585
<http://kemi.vapaa-ajattelijat.fi>
Tilinro: 800018-810070

Keski-Suomen Vapaa-ajattelijat ry

Paula Kauppila
Airokuja 5, 40520 JYVÄSKYLÄ
ks@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/ks>

Kotkan Vapaa-ajattelijat ry

Karjalantie 2-4, 48600 KOTKA
puhelin: (05) 2186047,
(040) 585 6066

vapaa.ajattelijat@kymp.net

Lahden Vapaa-ajattelijat ry

Saimaankatu 3-5 B34, 15140 LAHTI
puhelin: (03) 782 7408

Lappeenrannan ja ympäristön Vapaa-ajattelijat ry

Olavi Korhonen
Korkearannantie 3 F
54530 LUUMÄKI
olavi.korhonen@pp.inet.fi
Tilinro: 410810-2135498

Länsi-Uudenmaan ateistit ry

Marjalliisa Wallenius
Kottaraisentie 7
08500 LOHJA
Tilinro: 800021-5478381

Luoteis-Lapin Vapaa-ajattelijat ry

Reijo Raappana
Raappanantie 7
95830 VAATTOJÄRVI
puhelin: (016) 547 702
Tilinro: 131930-101491

Nokian Vapaa-ajattelijat ry

Sirkka Salonen
Hoppulankatu 5, 37120 NOKIA
nokiam@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/nokia>

Oulun seudun Vapaa-ajattelijat ry

Jouko Saksio
Jalohaukantie 1 E 41, 90250 OULU
puhelin: (040) 536 0345
jsaksio@netti.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/oulu>
Tilinro: 800014-70106015

Pohjois-Kymen Vapaa-ajattelijat ry

Heljä Pekkalin
Kuntalantie 5 A 7
45700 KUUSANKOSKI
puhelin: (040) 704 4638
helja.pekkalin@pp.inet.fi
<http://pohjois-kyrmi.vapaa-ajattelijat.fi/>
Tilinro: 108330-8831

Pohjois-Savon Vapaa-ajattelijat ry

Anssi Kontkanen
Puijonkatu 37 B 60, 70100 KUOPIO
puhelin: (0500) 629 365

pohjois-savo@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/pohjois-savo>

Porvoon seudun Vapaa-ajattelijat ry

Aimo Törmänen
Tarmolankatu 24 C 23
06100 PORVOO
puhelin: 040 7481022
aimo.tormanen@pp1.inet.fi
Tilinro: 112450-479830

Raision Vapaa-ajattelijat ry

Kari Hanka
Nallinkatu 3 B 13, 21230 RAISIO
puhelin: 050 56180113
khanka@dnainternet.net
Tilinro: 430921-297460

Satakunnan Vapaa-ajattelijat ry

Erja Sallinen
Siimeksentie 34
26740 VASARAINEN
puhelin: (0400) 255 074
satakunta@vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/satakunta>
Tilinro: 126930-624815

Seinäjoen Vapaa-ajattelijat ry

Juhani Mäkelä
Soukanjoentie 41
60200 SEINÄJOKI
(040) 7748 312
juhani.makela@nic.fi
Tilinro: 129230-101328

Tampereen Vapaa-ajattelijat ry

Yliopistonkatu 58 B
33100 TAMPERE
puhelin: 045 1303837
yhdistys@tampere.vapaa-ajattelijat.fi
<http://www.tampere.vapaa-ajattelijat.fi>

Turun Vapaa-ajattelijat ry

Tauno Lehtonen
Vesitorontie 4 C 14, 21530 PAIMIO
puhelin: (050) 3250 891
<http://www.vapaa-ajattelijat.fi/turku/>

Vaasan Vapaa-ajattelijat ry

Pentti Suksi
Kirkkopuistikko 6 C 1
65100 VAASA
pentti.suksi@netikka.fi

Vapaa-ajattelijain liiton Vuoksenlaakson yhdistys ry

Hannes Koivumäki
Ensonatie 47 A 4, 55610 IMATRA
puhelin: 050 555 7793

Varkauden Vapaa-ajattelijat ry

Taisto Kaukonen
Toritorppa, Petroskoinkatu 28
78200 VARKAUS
puhelin: (017) 552 7277

Vapaa Ajattelijat

64. vuosikerta

Painos 2000 kpl

Painopaikka
Uusimaa Oy

Julkaisija

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Fritänkarnas förbund rf

Päätoimittaja

Robert Brotherus

Toimitussihteeri

Marketta Ollikainen

Toimitus ja taitto

LavengriPress
Neljäs linja 17-19 A 26
00530 Helsinki
puh: (09) 726 1972
marketta.ollikainen@kolumbus.fi

Tilaukset ja**osoitteenmuutokset**

Vapaa-ajattelijain liitto/Toimisto
Neljäs linja 1
00530 Helsinki
puh: 0440 715 601
fax: (09) 715 602
val@vapaa-ajattelijat.fi

Ilmoitushinnat

koko sivu 235 e
puoli sivua 135 e
1/8 sivua 50 e

Tilaushinta

25 e/vuosi
kuusi numeroa vuodessa

ISSN 0355-8703

Seuraava lehti:

*Elokuussa 2008
Lehteen tulevan aineiston toivotaan
olevan perillä toimituksessa
perjantaina 18. heinäkuuta
mennessä.*

*Vapaa Ajattelijat on Kulttuuri-,
mielipide- ja tiedelehtien liitto
Kultti ry:n jäsen*

*Kirjoitukset eivät välttämättä
edusta lehden toimituksen ja
julkaisijan näkemystä.*

Vapaa-ajattelijain liitto
Neljäs linja 1, 00530 Helsinki

.AT03

Lämpöistä ja rentouttavaa kesää kaikille!

Lähetätkää minulle lisätietoja

Tilaan Vapaa Ajattelija -lehden

Haluan liittyä jäseneksi

Valitse jäsenyhdistys edelliseltä sivulta

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITOIMIPAikka _____

KIRJE-
POSTI-
MERKKI

Vapaa-ajattelijain liitto ry
Neljäs linja 1
00530 HELSINKI